

Vlaanderen
is erfgoed

Onderzoeksrapport

Vlaams Depotnetwerk

De weg naar een netwerk voor erkende onrorenderfgoeddepots

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

COLOFON

TITFI

Vlaams Depotnetwerk

De weg naar een netwerk voor erkende onroerenderfgoeddepots

REEKS

Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed nr. 103

AUTEUR

AUTORE
Kaat De Langhe

JAAR VAN UITGAVE

2018

Een uitgave van agentschap Onroerend Erfgoed Wetenschappelijke
instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Omgeving
Published by the Flanders Heritage Agency Scientific Institution of the
Flemish Government, policy area Environment

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Sonja Vanblaere

OMSLAGILLUSTRATIE

Het depot van Portiva in de Sint- Theobalduskapel te Tienen
Copyright Onroerend Erfgoed, foto: Kris Vandevorst

agentschap Onroerend Erfgoed
Havenlaan 88 bus 5
1000 Brussel
T +32 2 553 16 50
info@onroerenderfgoed.be
www.onroerenderfgoed.be

Dit werk is beschikbaar onder de Modellicentie Gratis Hergebruik v1.0.
This work is licensed under the Free Open Data Licence v1.0.

Dit werk is beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal-licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> om een kopie te zien van de licentie.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

ISSN 1371-4678
D/2018/3241/296

////////////////////////////////////

VLAAMS DEPOTNETWERK

De weg naar een netwerk voor
erkende onroenderfgoeddepots

////////////////////////////////////

KAAT DE LANGHE

INHOUD

1	INLEIDING.....	5
1.1	DE OPSTART VAN EEN VLAAMS DEPOTNETWERK	5
1.2	DE ERKENNING VAN ONROERENDERFGOEDDEPOTS.....	6
1.3	EEN VLOTTE START.....	7
2	HET VLAAMS DEPOTNETWERK IN ACTIE	8
2.1	ONDERSTEUNEN EN ADVISEREN.....	8
2.1.1	WERKGROEP NIET-ARCHEOLOGISCHE ONDERDELEN VAN ONROEREND ERFGOED	9
2.2	VEREENVOUDIGEN EN STROOMLIJNEN VAN HET DEPONERINGS-PROCES.....	9
2.2.1	DEPOTS OP ELKAAR AFSTEMMEN.....	9
2.2.2	ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING	10
2.2.3	SELECTIECRITERIA.....	11
2.3	COMMUNICEREN EN SENSIBILISEREN	12
2.3.1	INFOSESSIES VOOR ARCHEOLOGISCHE BEDRIJVEN.....	12
2.3.2	STROOMSCHEMA DEPONERING IN HET ARCHEOLOGISCH PROCES.....	17
2.3.3	FOLDER VOOR EIGENAARS VAN EEN ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE.....	18
2.3.4	VERPAKKINGSFICHES.....	18
2.3.5	ONROEREND ERFGOED OP DEPOTWIJZER	18
2.3.6	VERTEGENWOORDIGING.....	19
3	DE TOEKOMST VAN HET VLAAMS DEPOTNETWERK	19
3.1	DEBATDAG	19
3.1.1	OPBOUW EN DISCUSSIE.....	20
3.1.2	ZOEKEN NAAR EEN TOEKOMSTSCENARIO.....	21
3.2	VERVOLGTRAJECT	22
4	EEN DEPOTNETWERK VOOR DE TOEKOMST	24
	BIJLAGEN	26

1.1 DE OPSTART VAN EEN VLAAMS DEPOTNETWERK

erfgoed. Dit vertaalt zich in het opnemen van een definitie van “archeologisch artefact”, een definitie van “archeologisch ensemble” en het inschrijven van het actiefbehoudsbeginsel.

Een archeologisch artefact is “een roerend goed dat van algemeen belang is wegens de archeologische erfgoedwaarde”, een archeologisch ensemble “het geheel van archeologische artefacten en onderzoeksdocumenten, afkomstig van een archeologisch onderzoek”. Het actiefbehoudsbeginsel beschrijft de verplichtingen van zakelijkrechthouders en gebruikers van archeologische artefacten en ensembles. Zij moeten een archeologisch ensemble

- 1° als een geheel bewaren;
- 2° in goede staat behouden;
- 3° beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek.

Een zakelijkrechthouder die het beheer van een archeologisch ensemble toevertrouwt aan een erkend onroerendergoeddepot voldoet aan deze verplichtingen.

Voorliggend rapport sluit de drie jaar durende periode van opstart en coördinatie van het Depotnetwerk door het agentschap Onroerend Erfgoed af. Het geeft een stand van zaken van het Depotnetwerk, gaat in op wat het netwerk de afgelopen drie jaar realiseerde en formuleert een toekomsttraject.

1.2 DE ERKENNING VAN ONROERENDERFGOEDDEPOTS

De opname van onroerenderfgoeddepots in de onroerenderfgoedregelgeving komt niet uit de lucht vallen. Een nulmeting¹ van de bestaande depotwerking in Vlaanderen die het agentschap uitvoert in 2014 draagt hier in belangrijke mate toe bij. Deze nulmeting beoogde een stand van zaken over de deponering van archeologische ensembles in het Vlaams gewest. Met de erkenningsvoorwaarden in het achterhoofd was dit ook een uitgelezen moment om de depots bewust te maken van wat ze al in huis hadden en aan welke punten nog gewerkt moest worden in het geval dat ze een erkenning zouden willen aanvragen. Aangespoord door de resultaten van de nulmeting trad een sterke groep depots naar voren om als eerste het traject tot erkenning aan te vatten.

In de **eerste** erkenningsronde (2015) werden er 9 onroerenderfgoeddepots erkend:

- Onroerenderfgoeddepot PEC Ename
- Provinciaal Archeologisch Depot Antwerpen
- Onroerenderfgoeddepot Vlaams-Brabant
- Archeodepot Pam Velzeke
- Onroerenderfgoeddepot de Zwarte Doos, Stad Gent
- Onroerenderfgoeddepot de Pakhuizen, Brugge
- SOLVA Archeologisch depot
- Onroerenderfgoeddepot Noorderkempen
- Onroerenderfgoeddepot Waasland, Erfpunt

Deze groep bevat het gros van de grootste en actiefste depots op dat moment. Dit zijn ook de depots die de minste aanpassingen moeten doen om aan de erkenningsvoorwaarden te voldoen. Het depot van het agentschap Onroerend Erfgoed wordt van rechtswege erkend en brengt de teller op tien. Acht van deze erkende onroerenderfgoeddepots² dienen succesvol een subsidieaanvraag in.

¹ Zie Martens, M., Jacobs, E., et al., 2015. Ex situ beheer van archeologische ensembles. Nulmeting van de bestaande depotwerking in Vlaanderen in *Onderzoeksrapporten Agentschap Onroerend Erfgoed 33*

² Het Onroerendfgoeddepot PEC Ename zat op dat moment nog in het proefproject archeologiedepot en ontving hiervoor subsidies van Vlaanderen. Het depot van Onroerend Erfgoed diende uiteraard geen subsidieaanvraag in.

Met de grootste en meest receptieve depots al in het Depotnetwerk is er een tijdelijke stagnatie in 2017. Er treden geen nieuwe depots toe tot het Depotnetwerk maar het effect van de erkenningen, subsidies en het Depotnetwerk is wel al goed te voelen in de sector. Een aantal grote nieuwe projecten wordt uit de grond gestampt en nieuwe spelers geven aan het erkenningstraject te willen aangaan. Het herwerkte subsidiedossier van Mechelen wordt dit jaar wel gehonoreerd.

1.3 EEN VLOTTE START

Het Depotnetwerk kent van meet af aan een vlotte start. Hier zijn verschillende redenen voor.

Bijzonder aan het Depotnetwerk is dat **alle leden er gelijkwaardig vertegenwoordigd zijn en elke stem hetzelfde gewicht** draagt. Hoewel het netwerk door Vlaanderen is opgericht en verankerd zit in de regelgeving, voelt de eigenlijke werking aan als dat van een bottom-up initiatief. Dit is deels te danken aan de voorgeschiedenis van de leden alsook aan de openheid waarmee vragen en problemen naar voren gebracht en behandeld kunnen worden.

Het Depotnetwerk staat voor een **gezamenlijke visie op deponering gevoed door de expertise van de aangesloten depots**. Om de doelstellingen van het Depotnetwerk helder te krijgen, zowel voor de huidige als voor toekomstige leden, worden ze gebundeld in een **afsprakennota**. Deze afsprakennota is niet verankerd in de regelgeving maar vormt een instrument om het engagement van de erkende depots en de werking van het Depotnetwerk concreter te maken. De nota is ondertekend door de lokale en regionale instanties bevoegd voor de erkende depots en beoogt de samenwerking tussen de

depots en het agentschap te bestendigen. De houdbaarheidsdatum van de afsprakennota valt samen met het einde van de coördinatie van het Depotnetwerk.

In de **afsprakennota** worden **drie kerntaken** voorgesteld die de leidraad vormen voor de werking van het Depotnetwerk tijdens de eerste drie jaar. Aan de hand van deze kerntaken kunnen de erkende depots als groep te werken aan de voorwaarden die vermeld staan in de samenwerkingsovereenkomst voor subsidies.

2 HET VLAAMS DEPOTNETWERK IN ACTIE

‘Het Depotnetwerk krijgt zijn waarde niet omdat het in de regelgeving is verplicht, het verdient zijn bestaan door wat erin gerealiseerd wordt.’ Onroerenderfgoeddepot van het Provinciaal Erfgoedcentrum Ename

De basis voor de werking van het Depotnetwerk wordt gelegd in het twee- à driemaandelijks netwerkoeverleg. De agenda voor dit overleg wordt samen bepaald door de leden en de coördinator van het Depotnetwerk. Deze laatste brengt punten aan vanuit het agentschap en contacten met andere netwerken terwijl de leden concreter werken rond kwalitatieve depotwerking en problemen met betrekking tot deponering. Ook externen kunnen vragen voorleggen aan het Depotnetwerk. In het geval van een afstemming of aankondiging van een nieuw depot wordt men uitgenodigd voor een toelichting terwijl “gewone” vragen door de coördinator of de leden voorgelegd worden op de vergadering. Regelmatig worden er sprekers uitgenodigd om het Depotnetwerk bij te staan bij een aantal grote thema’s in de deponering van archeologische materialen.

Het Depotnetwerk heeft **drie speerpunten** voor haar werking bepaald, deze zijn ook als doelstellingen opgenomen in de afsprakennota:

- Ondersteunen en adviseren
- Vereenvoudigen en stroomlijnen van het deponeringsproces
- Communiceren en sensibiliseren

2.1 ONDERSTEUNEN EN ADVISEREN

‘Het is de verdienste van het netwerk dat er op korte termijn een platform gecreëerd is waar de erkende onroerenderfgoeddepots in een informele sfeer kleine en grote problemen of besognes kunnen voorleggen aan hun collega’s. We zien intussen dat het netwerk fungeert als een ontmoetingsplatform en klankbord voor onze toch jonge ‘sector’. **Provinciaal Archeologisch Depot Antwerpen**

De eerste kerntaak van het Depotnetwerk is het ondersteunen en adviseren van de brede erfgoedsector over het deponeren van onroerend erfgoed. Concreet wordt deze taak gedefinieerd als:

- Het opnemen van een coachende functie voor opstartende onroerenderfgoeddepots of depots die het traject tot erkenning willen aanvangen. Binnen de werking van het Depotnetwerk wordt opgebouwde expertise en kennis gedeeld;
- Afgestemd advies geven bij vragen betreffende het deponeringsproces voor onroerend erfgoed, het afstemmen van depotprofielen en problemen met het vinden van een geschikt depot;
- Advies geven over depotbeleid en dit vanuit de expertise van de leden op het vlak van deponering en bewaring van collecties en hun contact met de sector;
- Streven naar afstemming over deponering met andere netwerken en beleidsvelden en willen hiervoor actief de dialoog aangaan.

Niet enkel de depotsector maar ook onderzoekers en archeologische bedrijven maken regelmatig gebruik van het Depotnetwerk. Vragen met betrekking tot deponering, vragen naar specifieke materiaalsoorten voor onderzoek, verpakking en bewaring worden allen op de agenda geplaatst waarmee de vraagsteller in één keer alle grote receptieve depots van het Vlaams gewest kan bereiken en een afgestemd antwoord ontvangt.

Er is een grote verscheidenheid aan erkende onroerenderfgoeddepots. Een depot bepaalt namelijk zelf de invulling van het depotprofiel en kan de nadruk leggen op bepaalde collecties of een specifiek thema. Verschillende depots zijn specifiek gericht op de bewaring van archeologische ensembles maar er zijn ook depots die zich openstellen voor onroerend erfgoed in brede zin. Omdat het voor deze groep depots nog niet duidelijk was hoe zij deze functie het beste invullen werd er binnen het Depotnetwerk een aparte werkgroep opgericht. Deze werkgroep komt voorlopig enkel samen bij een concrete aanleiding en werkt aan een langetermijnvisie voor dit type depot.

2.2 VEREENVOUDIGEN EN STROOMLIJNEN VAN HET DEPONERINGS- PROCES

Het merendeel van de depots in Vlaanderen is organisch gegroeid. Vaak ontstaan depots na een lokale opgraving waarna er een lokaaltje wordt gezocht voor de vondsten of ze ontspruiten aan de werking

De oprichting van de DAC zorgt langzaam maar zeker voor wat verandering in de depotsector maar de opstart van het Depotnetwerk heeft alles in een stroomversnelling gebracht. De depotsector was weinig gekend en geliefd en bijgevolg ook ondergefinancierd. De meeste depots waren niet eens in staat om een depotbeheerder aan te nemen. De erkenning van en subsidies voor onroerendergoeddepots betekende de kans op een influx van geld en de komst van het Depotnetwerk betekende dat er over deponering en depotbeleid gedacht kon worden over de grenzen van het lokale beleid heen.

Het is door het **afstemmen van deze depotprofielen** dat het Depotnetwerk zorgt voor een **optimalisatie van deponering in Vlaanderen** en het verder versnipperen van archeologische ensembles voorkomt. Niet alleen de leden hechten veel belang aan het afstemmen van depotprofielen, het is ook opgenomen in het Onroerenderfgoedbesluit onder de voorwaarden voor een erkenning als onroerenderfgoeddepot . Nieuwe depots of depots die het traject tot erkenning aangaan worden dan ook aangeraden hun depotprofiel tijdig te komen voorstellen en afstemmen. Het is ook een moment om contacten te leggen met de reeds erkende depots en ervaringen uit te wisselen.

‘Ook het gezamenlijk uitpuren van werkingsdocumenten en processen om de kwaliteit van de eigen werking en de gehele depotsector te verhogen, was een enorme stimulans voor het Archeodepot Velzeke. Als individueel depot sta je met je vragen en noden niet alleen, maar je maakt deel van een georganiseerde sector. Het netwerk zorgt ervoor dat niet alleen wij als depot -maar ook ruimer de volledige depotsector- kan spreken met één sterke stem in het onroerenderfgoedwerkveld.’

Archeodepot PAM Velzeke

³ Zie <https://www.depotwijzer.be/waar-kan-je-onroerend-erfgoed-deponeren>

De basiscriteria voor het aanleveren van archeologische ensembles in een onroerenderfgoeddepot worden doorvertaald in de **aanvaardingscriteria** die door elk erkend depot worden opgesteld. De aanvaardingsvoorwaarden verschillen uiteraard van depot tot depot maar om te voorkomen dat deze voorwaarden te ver uit elkaar zouden liggen worden ze eerst doorgesproken en afgestemd op het Depotnetwerk.

Selectiecriteria zijn al jaren een heet hangijzer in de depotwereld waarbij experts en depotbeheerders vaak loodrecht tegenover elkaar staan. Het Depotnetwerk leek een ideale omgeving om de kwestie van selectie terug op tafel te leggen. Hoewel de erkende depots door middel van afstemming proberen het deponeren te optimaliseren blijven ze beperkt in aantal én moeten ze om aan de erkenningsvoorwaarden te voldoen receptief blijven. Op lange termijn is het dus meer dan aangewezen om een selectiestrategie te onderzoeken.

In de denkoefening rond deselectie hebben de leden van het Depotnetwerk een aantal **materiaalcategorieën** geselecteerd die op korte tijd voor opslagproblemen kunnen zorgen of waarvan de bewaarwijze tot discussie leidt. De meest urgente categorie zijn de bulkmonsters en bodemstalen maar het depot van het agentschap Onroerend Erfgoed onderzoekt reeds het kennispotentieel van langdurig bewaarde stalen. Vandaar dat het Depotnetwerk in eerste instantie koos voor **archeologische bouwmaterialen, crematieresten en menselijke resten**. Voor elke materiaalcategorie werd een expert uitgenodigd om samen met het Depotnetwerk te onderzoeken wat er precies hoe bewaard moet worden om een maximale kenniswinst te behouden.

Aansluitend op de geselecteerde materiaalcategorieën werd er ook ingegaan op het nemen en bewaren van dendrostalen uit archeologisch hout. Al te vaak blijft archeologisch hout in ongunstige toestand liggen bij een bedrijf. Dit is te wijten aan het formaat van de stukken (bv. waterput, knuppelpad) en de fragiliteit van het materiaal. Daar komt nog eens bovenop dat vochtig hout voor problemen zorgt in een depot. De erkende depots zochten bijgevolg naar een manier om dit hout zo goed mogelijk te bewaren en indien mogelijk stalen te nemen die de archeologische waarde van het hout niet aantasten. De nodige expertise werd in deze sessie aangebracht door Kristof Haneca (Onroerend Erfgoed).

2.3 COMMUNICEREN EN SENSIBILISEREN

2.3.1 Infosessies voor archeologische bedrijven

Uit contacten tussen onroerenderfgoeddepots en archeologische bedrijven bleek dat er onduidelijkheid heerste over de bepalingen en gevolgen van het Onroerenderfgoeddecreet voor archeologische ensembles en over de verschillende stappen in het deponeringsproces.

⁴ Zie in bijlage “selectierichtlijnen crematieresten”

archeologische bedrijven. Archeologen creëren immers nieuwe archeologische ensembles op het terrein en zijn ook de schakel tussen eigenaar en depot. Het is dus bijzonder belangrijk dat zij op de hoogte zijn van de rechten, plichten én deontologische code van de verschillende actoren betrokken bij archeologisch onderzoek en de aanvaardingsvoorwaarden van en deponeringsmogelijkheden bij erkende onroerendergoeddepots. De infosessies worden ook aangegrepen om de werking van het Depotnetwerk voor te stellen.

2.3.1.1 Aanpak van de infosessies

Van meet af aan wordt beslist om de infosessie **bij de bedrijven zelf te geven om op die manier zoveel mogelijk terreinarcheologen te kunnen bereiken**. Uiteindelijk zijn het deze archeologen die de inhoud van een archeologisch ensemble bepalen. Een eerste reeks sessies wordt gehouden bij bedrijven met hun maatschappelijke zetel in West- en Oost-Vlaanderen, daarna volgen bedrijven in de andere provincies. Een vaste PowerPointpresentatie zorgt ervoor dat elk bedrijf dezelfde uitleg krijgt. Na afloop krijgen de deelnemende bedrijven ook een papieren en digitale versie van de infosessie.

De presentatie is opgebouwd uit verschillende blokken waarbij er wordt ingegaan op wat een archeologisch depot precies is en welke types er bestaan, de rechten en plichten van zakelijkrechthouders, hoe een ensemble correct over te dragen, de verschillende erkende depots en hun werkingsgebied en de werking van het Vlaams Depotnetwerk⁵.

De sessies worden steeds gepresenteerd door een provinciaal depotbeheerder in combinatie met de coördinator van het Depotnetwerk. Voor Oost- en West-Vlaanderen is dit Luc Bauters en Lien Lombaert, in Vlaams-Brabant Hadewijch Degryse, Ignace Bourgeois en Sophie Scheltjens voor Antwerpen en Tine Hermans voor Limburg.

De infosessie voor de provincie Limburg wordt op maat gemaakt. Aangezien er in deze provincie nog geen erkende onroerendergoeddepots zijn wordt er beslist om pas een sessie te organiseren nadat de alternatieve deponeringsmogelijkheden in Limburg onderzocht zijn. Zo wordt het mogelijk om de archeologische bedrijven concrete oplossingen aan te bieden. Allereerst wordt er onderzocht welke onroerendergoeddepots er in Limburg aanwezig zijn om daarna te polsen welke van deze depots nog receptief zijn. Tine Hermans van de provincie Limburg heeft vervolgens deze depots begeleid in de eerste stappen naar een depotprofiel waarna deze aan de bedrijven voorgesteld werden in de infosessie.

Omdat informatie over de werking van erkende onroerenderfgoeddepots en het deponeren van archeologische ensembles was niet enkel nuttig is voor archeologen maar ook waardevol kan zijn voor medewerkers van het agentschap wordt er een sessie georganiseerd voor de consultants archeologie van de afdeling Beheer en voor de onderzoekers archeologie van de afdeling Onderzoek en Bescherming. Zij staan namelijk in nauw contact met de sector maar net zoals bij de terreinarcheologen zijn de erkende onroerenderfgoeddepots en hun werking voor hen nog een relatief onbekend domein.

De infosessies zijn niet enkel bedoeld om te informeren maar ook om de contacten tussen de onroerenderfgoeddepots en de archeologische bedrijven te versterken. **Een goede en open communicatie is uiteindelijk de eerste stap naar een gestroomlijnd deponeringsproces.** Er wordt dan ook veel aandacht besteed aan de vragen en bezorgdheden van de veldarcheologen in verband met de nieuwe ontwikkelingen in het archeologisch traject en het deponeren van ensembles bij erkende depots. Deze bekommernissen en vragen werden daarna meegenomen in de werking van het Depotnetwerk en bij de evaluatie van de regelgeving en aanpassing van de Code goede praktijk.

⁵ Presentatie is toegevoegd in bijlage

- Er wordt duidelijk nadruk gelegd op de ontsluiting van collecties in onroerenderfgoeddepots, maar wordt er ook geïnvesteerd in het verder onderzoek van deze collecties? Er wordt ook gewezen op de nood aan een hechtere samenwerking tussen depots en universiteiten om zo meer onderzoek te stimuleren.
- Wat als een eigenaar zijn collectie niet wil deponeren en zelf bijhouden, wordt er dan gecontroleerd of hij het ensemble in goede staat behoudt? Hoe zit het met handhaving. Voor de archeologische bedrijven is het contact met de eigenaar betreffende deponering en eventuele eigendomsoverdracht een moeilijk deel van het archeologisch traject. Er is vraag naar een brochure of andere vorm van informatie om het contact met eigenaars te vergemakkelijken en de archeologen te versterken in hun onderhandelingspositie. Het Depotnetwerk stelt een folder op om de eigenaars te informeren en als houvast voor de archeologen bij het wijzen op de rechten en plichten voor het bewaren van een ensemble. Eigendomsoverdracht kan eventueel gemakkelijker gemaakt worden door een permanente bruikleen.
- Kunnen de erkende metaaldetectoristen ook deponeren? Kunnen ze bij het Depotnetwerk terecht voor advies over verpakking/conservering? Is het een idee om meteen ook een brochure voor metaaldetectoristen te voorzien? Er zijn al verschillende instanties die vormingen of korte handleidingen voorzien, ook op depotwijzer staat informatie.
- Moeten depots wijzigingen in bewaarplaats melden? Het depotregister van het agentschap Onroerend Erfgoed moet nog ter beschikking gesteld worden.
- Staat het registratiesjabloon online? Het registratiesjabloon werd verspreid naar alle archeologische bedrijven en staat online op de website van Onroerend Erfgoed (onder Depotnetwerk) en op Depotwijzer.be.
- Deze informatie is eigenlijk ook van belang voor Nederlandse bedrijven die actief zijn in Vlaanderen, worden deze betrokken? De sessie blijven voorlopig gebonden aan bedrijven met zetel in het Vlaams gewest maar een aantal spelers als RAAP en VAC werden al betrokken.
- Waarom gebruiken niet alle depots dezelfde verpakking? Depots zijn organisch gegroeid dus iedereen heeft zijn eigen rekkensysteem. Om aan de vraag van de bedrijven tegemoet te komen worden de verpakkingsvereisten per depot opgeleijd en online ter beschikking gesteld.

(ONVERWERKTE) STALEN

- Veel bedrijven blijven zitten met grote hoeveelheden onuitgezeefde stalen van opgravingen gedateerd voor 1 januari 2016. De tijdelijke opslagcapaciteit van de bedrijven komt hierdoor in het gedrang en dit wordt langzaamaan een probleem. Hoe zit het met die hoeveelheden.
- Er zijn ook problemen met staalnamen uit onderzoek volgens minimumnormen (andere voorwaarden) deze botsen nu met de voorwaarden uit de Code Goede Praktijk en de aanleveringsvoorwaarden van de erkende onroerenderfgoeddepots.
- Stalen die lang bij bedrijven zijn blijven staan kunnen achteraf niet meer uitgezeefd worden (kost te veel, ze kunnen dit niet meer doorrekenen aan opdrachtgever). Hoe kan dit opgelost worden?
- Wat met paleo-ecologische stalen? Nu zijn er daarvan al enkele gedeponneerd bij het VLIZ. Wie neemt hierin verantwoordelijkheid? Moeten deze stalen centraal bijgehouden worden omwille van hun gebied overschrijdend belang. Bestaat hier gespecialiseerde opvang voor?
- De Code Goede Praktijk vraagt nu 20L en 5L archiefstaal, maar dit zijn hoeveelheden die niet in alle erkende depots aanvaard worden, hoe zit dat? Er is Inderdaad een clash tussen de emmerformaten die de meeste depots gebruiken voor bodemstalen en de hoeveelheden die gevraagd worden in de Code Goede Praktijk.

VRAGEN OVER SELECTIECRITERIA

- Bezorgdheid over het snel dichtslippen van erkende onroerendergoeddepots, komen er selectiecriteria?
- Zijn er depots met een afstotingsbeleid en wie beslist of je iets mag afstoten en hoe pak je dat dan aan?
- Wat moet er gebeuren met het gedeelte “niet interessante vondsten” die na een assessment overblijven. Moet je deze bijhouden, afstoten of deponeren?
- Nood aan richtlijnen selectie op het terrein (maar dit is iets dat ingeschat moet worden door de archeoloog op het terrein, niet door het depot achteraf)
- Zijn er depots die na 10 jaar stalen afstoten? In het buitenland is dit een praktijk die soms gehanteerd wordt.
- Worden selectiecriteria in afstemming met de sector besproken en komt hier dan ook een neerslag van?

PROBLEMEN

- Problematiek digitale bestanden (onleesbaarheid, verouderde hardware, enz.), vraag naar gecentraliseerde opslag en bewaring.
- In principe kan de bewaarplaats van een ensemble in een nota en een rapport van dezelfde site verschillend zijn (andere uitvoerder/erkende archeoloog), hoe zit dat nu precies?
- Vraag naar opgeven van een depot voor een vervolgonderzoek (hoe het wordt beschreven in de CGP). Wordt dat nog eens opgegeven en zo ja waar? Moet dat dan hetzelfde depot zijn als opgegeven was voor het vooronderzoek? Als antwoord hierop heeft het Depotnetwerk een stroomschema uitgewerkt van deponering binnen het archeologisch proces.
- Wat met bedrijven die dreigen het materiaal op het containerpark te gooien? Wijzen op het Onroerenderfgoeddecreet artikel 5.2.1 en anders handhaving. In de nieuwe regelgeving is het verplicht om de definitieve bewaarplaats van een ensemble op te geven bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Iedere verplaatsing van het ensemble moet eveneens gemeld worden. Als er een vermoeden is van het “verdwijnde ensembles” en bij controle blijkt dat het ensemble niet aanwezig is op de opgegeven plaats wordt de eigenaar in principe ook in gebreke gesteld.

2.3.1.4 Infosessies: een positieve aanpak met snel resultaat

De infosessies werden over het algemeen zeer goed ontvangen. Bij de bezochte bedrijven was er absoluut nood aan meer duidelijkheid over het wat en hoe van deponeren algemeen en meer specifiek over de werking van de erkende onroerendergoeddepots. Ook werd de nood aan handhaving bij bewaring van ensembles in twijfelachtige condities aangekaart en de vraag naar syntheseonderzoek van gedeponeerde ensembles onderstreept. De eerste infosessies vonden plaats in het voorjaar van 2016 toen de CGP nog maar net in gebruik was en bij de bedrijven heerste er nog veel verwarring. Dit komt ook duidelijk naar voor in het overzicht van vragen hierboven. Ondertussen werd een deel van de aangekaarte problemen meegenomen in de herziening van de Code Goede Praktijk en vormt geen probleem meer.

Pluspunten van deze aanpak

- Het is goed dat er over het onroerend depotlandschap ter plaatse uitleg gegeven wordt. Dit geeft de mogelijkheid om de **bedrijven persoonlijk wegwijs** te maken.
- Het werkt **drempelverlagend**. Omdat de infosessies specifiek gericht waren op de terreinarcheologen en niet enkel de bedrijfsleiders wordt de stap om direct contact op te nemen met een erkend onroerenderfgoeddepot kleiner.
- De informatie die aangeboden werd was duidelijk nieuw voor veel archeologen. Er is **nood aan en interesse voor bijscholing**.
- Het gaf de bedrijven de mogelijkheid om concrete vragen of problemen over tijdelijke opslag voor te leggen aan een depot-deskundige. Tijdens de meeste infosessies werd er ook een bezoek gebracht aan de tijdelijke opslagruimten van de bedrijven om zo **advies en tips te kunnen geven voor kwalitatieve verbeteringen**.
- Het deponeringsverhaal werd op een positieve manier gebracht. **De sessies zorgen voor een open en constructieve dialoog tussen depots en bedrijven**.
- Het gaf het Depotnetwerk de mogelijkheid om **kort op de bal** te spelen. Duidelijke noden werden zo snel mogelijk aan gepakt (vb. Stroomdiagram, online plaatsen registratiesjabloon).
- Bovenal bleek dat het benadrukken van het belang om een depot al bij aanvang (al tijdens veldwerk) te contacteren langzaam zijn vruchten begon af te werpen.

Monument Vandekerckhove stelde als enige bedrijf vragen over de oprichting van een eigen erkend onroerenderfgoeddepot en gaf aan dit concreet te overwegen. Op enkele plaatsen werd de vraag gesteld of er niet een soort infodag georganiseerd kon worden voor startende depots, waarbij de regelgeving en ook de bepalingen betreffende erkenning en subsidiëring besproken worden en eventueel een aantal erkende depots bezocht kunnen worden.

De infosessies leiden tot een aantal concrete acties van het Depotnetwerk. Er wordt een stroomschema ontwikkeld over deponering binnen het archeologisch proces, een brochure opgesteld voor eigenaars van archeologische ensembles en de verpakkingsvereisten van alle onroerenderfgoeddepots worden samengebracht. Ook worden de basiscriteria voor deponering en het registratiesjabloon ter beschikking gesteld op Depotwijzer en wordt er een hoofdstuk over het depotlandschap voor onroerend erfgoed geschreven voor Depotwijzer.

De infosessies geven ons een vinger aan de pols over wat er reilt en zeilt bij archeologische bedrijven inzake het omgaan met de nieuwe bepalingen, tijdelijke bewaring en deponering. Er worden vragen gesteld over onder andere de praktische kant van het deponeren zelf, de nieuwe regelgeving en de moeilijkheden die deze zaken met zich meebrengen in de praktijk. Door de infosessie in de bedrijven zelf te geven, kan ook ingespeeld worden op noden en vragen op het vlak van infrastructuur, verpakking en preventieve conservering voor de tijdelijke bewaring van archeologische ensembles.

2.3.2 Stroomschema deponering in het archeologisch proces

Uit de eerste infosessies blijkt al snel dat het voor terreinarcheologen helemaal niet duidelijk is op welke punten men in het archeologisch traject met deponering rekening moet houden. Om wegwijs te bieden worden er stroomschema's opgesteld van de verschillende archeologische trajecten zoals ze beschreven staan in de Code Goede Praktijk met hierin de momenten waarop er aan deponering gedacht moet worden. Deze stroomschema's zijn vervolgens, via de VONA, aan alle archeologische bedrijven bezorgd.

2.3.3 Folder voor eigenaars van een archeologisch ensemble

Tijdens de infosessies bleek dat er bij zowel zakelijkrechthouders als eigenaars de perceptie heerst dat er nergens plaats is om archeologische ensembles te deponeren. Dit is deels te verklaren doordat de ontwikkelingen die de laatste 5 jaar hadden plaatsgevonden in de depotsector nog niet zijn doorgedrongen op het terrein. Om eigenaars en zakelijkrechthouders up-to-date te brengen en duidelijk aan te geven waar, wanneer en hoe er gedeponeerd kan worden werkt het Vlaams Depotnetwerk een folder uit. Vanuit de archeologische bedrijven kwam ook herhaaldelijk de vraag om een houvast te hebben bij het onderhandelen met eigenaars over de finale bewaarplaats van een archeologisch ensemble. Deze folder wijst eigenaars én zakelijkrechthouders op de rechten en plichten met betrekking tot tijdelijke en definitieve bewaring van archeologische ensembles en benadrukt de voordelen van archeologisch materiaal te bewaren in een erkend onroerenderfgoeddepot. Omdat het aantal erkende onroerenderfgoeddepots blijft aangroeien met elke erkenningsronde werd besloten om de folder digitaal aan te bieden via de website van Onroerend Erfgoed. Op die manier kunnen we garanderen dat steeds de meest up-to-date versie beschikbaar is.

2.3.4 Verpakkingsfiches

Als het over deponeren gaat dan is het correct verpakken en aanleveren van archeologische ensembles een van de hoofdoorzaken van verwarring bij archeologische bedrijven. De erkende onroerenderfgoeddepots zijn praktisch allemaal organisch gegroeid en beschikken over verschillende types rekken van uiteenlopende breedte en hoogte. Voor een archeologisch bedrijf dat in heel Vlaanderen actief is betekent dit een grote verscheidenheid aan verpakkingsmateriaal (curverdozen, euronormboxen, zuurvrije kartonnen dozen, ...). Om het overzicht te bewaren wordt er per depot een fiche opgesteld met daarin de verschillende soorten verpakking per materiaaltype, de gebruikte afmeting van die verpakkingsoort en eventueel bijkomende informatie zoals de mogelijkheid om het materiaal via het depot aan te kopen. Deze fiches worden digitaal aangeboden via de website van Onroerend Erfgoed en worden na elke erkenningsronde aangevuld.

2.3.5 Onroerend erfgoed op Depotwijzer

Depotwijzer.be werd in 2013 opgericht door de vijf Vlaamse provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie om een platform te creëren voor het regionale depotbeleid. Op de website staat alle informatie met betrekking tot depots en deponeren maar tot 2017 was er nog geen hoofdstuk over het onroerend depotlandschap. Het Vlaams Depotnetwerk zag hier voor zichzelf een opportuniteit om de brede erfgoedsector te informeren over de erkende onroerenderfgoeddepots en hun werking. Het hoofdstuk beschrijft wat een onroerenderfgoeddepot is, gaat in op de zorgplicht en beschrijft de werking van zo'n depot. Er is ook de mogelijkheid om door te klikken naar een subhoofdstuk over erkenningen en subsidies en een subhoofdstuk over de verschillende types erkende onroerenderfgoeddepots, hun depotprofiel en locatie en het Vlaams Depotnetwerk. Bij de verschuiving van Depotwijzer van provinciaal naar Vlaams niveau wordt de website onder de hoede van Faro geplaatst. Faro kiest ervoor om de hoofdstukken over het onroerend depotlandschap te behouden en het Vlaams Depotnetwerk werkt sindsdien ook actief mee om de website up-to-date te houden⁸.

⁸ Het hoofdstuk is te raadplegen op: <https://www.depotwijzer.be/depots-voor-onroerend-erfgoed>

2.3.6 Vertegenwoordiging

‘Wat nog beter kan: het Depotnetwerk heeft voorlopig nog te weinig invloed op vlak van handhaving (weesensembles; moeizame, geen of slechte deponering,...).’ Onroerendergoeddepot Waasland

Het Vlaams Depotnetwerk profileert zich als de stem van de erfgoedsector. Het is dan ook niet meer dan logisch dat het Depotnetwerk de belangen van deze sector wil behartigen. De eerste jaren werd er vooral ingezet op naamsbekendheid in de erfgoedsector door middel van constructieve acties. Na de conclusies van de debatmiddag in 2017 werd er het afgelopen jaar ook sterk ingezet op de vertegenwoordiging van het Vlaams Depotnetwerk bij beslissingen aangaande depotbeleid of de depotsector. De contacten met Faro en het departement CJM werden aangehaald en afgevaardigden vertegenwoordigden de belangen van de onroerenderfgoeddepotsector bij het opstellen van Beroepskwalificatiedossiers (Art-Handler, Behoudsmedewerker en erfgoedregistrator). Nieuw is ook dat sommige leden onder de vlag van het Depotnetwerk deelnemen aan werkgroepen en studiedagen. Dit wijst op het vertrouwen van het netwerk in haar leden en een gevoel van verantwoordelijkheid bij de leden naar het Depotnetwerk toe. Naar de toekomst toe zal deze functie enkel in belang toenemen.

3 DE TOEKOMST VAN HET VLAAMS DEPOTNETWERK

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft het engagement genomen om het Vlaams Depotnetwerk op te starten en te coördineren gedurende 3 jaar (2015-2018). Aan het einde van deze termijn moest het Depotnetwerk verder op een andere manier. Een laatste afspraak in de afsprakennota is dan ook het engagement van de leden om zich in te zetten voor de continuering van het Depotnetwerk.

De ondertekenende partijen bereiden de opmaak van een toekomstplan voor het Vlaams Depotnetwerk voor. Dit plan is opgebouwd volgens een gezamenlijke visie en stelt het voortzetten van de werking van het Vlaams Depotnetwerk vanaf 1 september 2018 voorop. De leden van het Vlaams Depotnetwerk hebben de intentie om zich in te zetten voor de realisatie van deze toekomstvisie.

3.1 DEBATDAG

Om de mogelijkheden en samenwerkingsvormen voor het Depotnetwerk op constructieve wijze te onderzoeken wordt op 28 september 2017 een debatdag georganiseerd. Deze dag werd opgebouwd uit een plenair deel in de voormiddag en het eigenlijke debat in de namiddag. De voormiddag stond hierbij in het teken van de kracht van een netwerk, geïllustreerd door enkele sprekers en de namiddag werd voorbereid en begeleid door Jim Baeten van Tri.zone. De leden van het Depotnetwerk vormden de hoofdmoot aan deelnemers maar werden bijgestaan door depots die het traject tot erkenning in de toekomst willen aangaan, vertegenwoordiging van Faro, CRKC en het departement CJM en leden van de DAC.

Ter voorbereiding van de debatdag kregen de deelnemers vooraf een aantal vragen doorgestuurd:
Vragen voor de leden van het Depotnetwerk:

1. wat waardeer ik aan het Depotnetwerk tot op de dag van vandaag?
2. wat zijn volgens mij de voordelen van het Depotnetwerk als netwerk?

Of voor organisaties die in de toekomst wensen toe te treden tot het Depotnetwerk:

1. wat zijn de overwegingen om deel uit te maken van het Depotnetwerk?
2. wat zullen volgens mij de voordelen van het Depotnetwerk zijn?

3.1.1 Opbouw en discussie

Tijdens een **eerste ronde** werden bovenstaande **vragen en antwoorden** in groepjes van 4 à 5 personen besproken waarna ze plenair overlopen en verdeeld werden binnen 3 categorieën: waardering, voordeel, nadeel. De categorieën hadden als functie de basis van het Depotnetwerk te herbekijken, analyseren hoe deze vertaald wordt in de werking en kritisch te kijken naar verbeterpunten en/of gebreken. De opmerkingen worden hieronder per categorie opgelijst en besproken.

Wat waarderen we aan het Depotnetwerk?

- het is een plaats van samenwerking tussen verschillende expertises
- open cultuur: het is een platform om in een sfeer van vertrouwen te discussiëren over en te werken aan depot- en deponeringsproblemen.
- we zitten als gelijken in het netwerk : gelijkwaardig partnerschap
- het is een platform voor kennisdeling
- het werkt inspirerend (op het vlak van depotwerking, organisatie, infrastructuur)
- behapbare groep
- is formeler dan de DAC (opgenomen in de regelgeving) en heeft daardoor ook meer slagkracht
- thematische verdieping en de mogelijkheid om grotere, overkoepelende thema's in groep aan te pakken
- mogelijkheid tot begeleiding en afstemming voor depots in een voortraject tot erkenning

Wat zijn de voordelen van het Depotnetwerk?

- problemen en vragen kunnen in groep behandeld worden. Men krijgt altijd een afgestemd advies/antwoord.
- onze standpunten zijn gedragen-Gestroomlijnde communicatie zorgt ervoor dat we één stem en één aanspreekpunt hebben.
- de samenwerking met andere depots leidt tot kwaliteitsverbetering van de eigen depotwerking
- het is gemakkelijk om in groep vragen en/of problemen scherp te krijgen en helder te definiëren
- coachende rol voor nieuwe depots of depots die een traject tot erkenning willen starten
- continuïteit van het werk dat geleverd wordt

Wat zijn de nadelen?

- doordat de groep beperkt is tot erkende depots vallen niet-erkende depots die toch aan hun kwaliteit willen werken uit de boot
- de dialoog met beleid en andere diensten kan nog beter
- we spelen onze invloed nog niet ten volle uit, de impact van ons werk kan groter

Na een herverdeling van de groepen werd er in de **tweede ronde** dieper ingegaan op de **taken en de werking van het Depotnetwerk** waarbij de groepen konden formuleren wat nu al goed is, wat beter kan en wat er nog ontbreekt/ of wat we niet goed doen. Deze opmerkingen werden daarna toegevoegd aan het overzicht van ronde 1. Deze ronde was belangrijk voor de toekomst van het Depotnetwerk want hoewel er op de netwerkvergaderingen steeds ruimte was voor discussie en dialoog had het netwerk als jonge organisatie nog niet de tijd gehad om kritisch terug te kijken op het afgelegde traject.

Wat doet het Depotnetwerk nog niet/ nog niet goed genoeg/ niet goed?

- faciliteren van synthese-onderzoek
- onduidelijkheid/onzekerheid over de rol van het agentschap in de toekomst
- meer profileren als gesprekspartners: meer lobby
- het thematisch onderzoekspotentieel samen bepalen en ontsluiten

- te weinig communicatie met de erfgoedconsulenten, ze zijn te weinig bekend met deponering omdat dit slecht lichtjes aangeraakt wordt in de regelgeving
- communicatie en aandeel bouwkundig erfgoed binnen het Depotnetwerk: meer communicatie met verschillende partners in de sector over wat mogelijk is/moet zijn (vb. steden en gemeenten)

Wat doet het Depotnetwerk goed?

- infosessies bij archeologische bedrijven
- coachen van nieuwe depots en depots die het traject tot erkenning starten
- expertise en kennis uitwisselen
- afstemmen van depotprofielen
- gezamenlijke basiscommunicatie met duidelijke trekkers
- Er wordt gemakkelijk doorverwezen omdat we gelijkwaardig zijn en in vertrouwen samenwerken
- gemeenschappelijk tools ontwikkelen en uitwerken
- vrijheid om zelf prioriteiten/taken te bepalen
- aanvaardingscriteria zijn vooraf goed doorgesproken met de DAC

Wat kan beter/ kan het Depotnetwerk nog meer doen?

- de communicatie met het agentschap: het is soms éénrichtingsverkeer
- communicatie met de archeologische bedrijven: deponeren is voor de archeologen geen prioriteit of verplichting
- het depot van het agentschap stelt zich niet als volwaardige partner op
- werkgroep voor depots die openstaan voor alle types onroerend erfgoed: het overleg is al goed, maar de weg is nog lang en meer overleg met landschapszorg en monumentenzorg is nodig
- knelpunten oplossen: strakke agenda opstellen en halen
- bepaalde thema's kiezen, hier focus op leggen en realistisch blijven over haalbaarheid
- onze beleidsadviezen omvormen tot een continue dialoog
- het waarderen van belanghebbenden
- verbanden leggen voorbij muurtjes, zorgen voor structurele afvaardiging bij bep. Vergaderingen/raden/commissies
- nog niet genoeg terugkoppelen met andere netwerken

In een **derde en laatste ronde** werd er aan de deelnemers gevraagd om hun beste idee voor het **voortbestaan van het Depotnetwerk** op papier te zetten. Deze ideeën moeten dan “verkocht” worden aan collega’s waarna de hoogst scorende voorstellen in groepen verder uitgewerkt moesten worden.

Een beknopt overzicht van de voorstellen:

- Gebiedsdekkend partnerschap ondersteund door de nodige middelen/mankracht
- 1 of ½ VTE inzetten op Depotnetwerk
- Thematische werkgroepen
- Coördinatie door Onroerend Erfgoed

3.1.2 Zoeken naar een toekomstscenario

De debatdag ging zeer positief van start met veel open gesprek en constructieve ideeën maar in de namiddag en meer specifiek in de derde ronde verliep het een pak stroever. Dit komt enerzijds voort uit de sterke overtuiging binnen de groep deelnemers (bij de externe aanwezigen vaak nog meer dan bij de leden van het Depotnetwerk) dat de coördinatie van het Depotnetwerk door het agentschap verdergezet moet worden maar anderzijds ook uit de begeleiding van het debat. De hoofdpodracht en

grote uitdaging bij dit debat bestond er juist uit om de deelnemers weg te leiden van hun ideaalscenario en hen te verleiden om alternatieve routes te verzinnen. In de derde ronde werd het onderwerp echter zo gestuurd dat de groep in rechte lijn afging op het ideaalscenario van het verderzetten van het Depotnetwerk in de huidige configuratie, dus onder coördinatie van het agentschap.

3.2 VERVOLGTRAJECT

Volgend op de debatdag wordt er een werkgroep opgericht om een concreet toekomstscenario uit te werken. Het einde van de debatdag bracht geen helderheid maar wel een aantal goede ideeën. Deze ideeën werden door een groep vrijwilligers (afkomstig uit het Depotnetwerk) in een aantal haalbare scenario's gegoten om daarna voorgelegd te worden op het netwerkoeverleg. Om een werkbaar scenario te krijgen werden eerst de drie pijlers bepaald waarrond de scenario's gebouwd konden worden. "Organisatie", "Werking" en "Omgang met niet-erkende onroerendergoedgeedepots" werden gekozen als pijlers. Voor elke pijler werd een minimaal en een maximaal scenario uitgewerkt, de vrijwilligers vulden deze scenario's aan met de voor- en nadelen waarna er een "compromisvoorstel" werd uitgefilterd. Uiteindelijk werden er drie scenario's voorgelegd aan de leden van het Depotnetwerk waarbij er eensgezindheid was over "omgaan met niet-erkende onroerendergoedgeedepots" maar discussie over de "werking" en "organisatie". Pijnpunt hierbij is dat de leden overtuigd zijn van het nut en de impact van het netwerk maar door terug te moeten schakelen op het vlak van organisatie wordt het schier onmogelijk om dezelfde werking aan te houden. Ervaring van sommige leden in het netwerk van de Intergemeentelijke Onroerendergoeddiensten (IOED'en) wijst ook uit dat de belasting van een wisselend voorzitterschap bovenop het dagelijkse depotbeheer niet te onderschatten is.

Na veel discussie werd besloten om als eerste scenario **het minimumscenario** voor te stellen aangezien dit scenario een mogelijke realiteit is na de stopzetting van de centrale coördinatie. Dit scenario werd door het Depotnetwerk unaniem als niet wenselijk geëvalueerd.

Scenario 1

*Vanaf 1 september 2018 veranderen een aantal zaken voor het Vlaams Depotnetwerk. Omdat de centrale coördinatie door Onroerend Erfgoed wegvalt gaat het Depotnetwerk verder in een andere vorm. **De leden van het netwerk zullen wisselend het voorzitterschap** op zich nemen. Concreet houdt dit in dat zij jaarlijks een overlegmoment inplannen om de depotprofielen van nieuwe depots af te stemmen en aanpassingen aan reeds opgestelde depotprofielen te bespreken. Het Depotnetwerk plooit zich met andere woorden terug op een **minimale werking**. Haar rol als spreekbuis of aanjager van verdere kwaliteit komt hierbij te vervallen. **Contacten met de niet-erkende depots worden onderhouden via de Denkgroep Archeologische Collecties** (DAC). Ook vragen met betrekking tot deponering of kwalitatieve bewaring zullen vanaf nu bij de DAC terechtkomen.*

In het tweede scenario nemen de leden van het Depotnetwerk het **wisselend voorzitterschap op zich maar wordt er gekeken naar een externe facilitator.**

Scenario 2

*Vanaf 1 september 2018 veranderen een aantal zaken voor het Vlaams Depotnetwerk. Omdat de centrale coördinatie door Onroerend Erfgoed wegvalt organiseert het Depotnetwerk zich op een andere manier. **De leden van het netwerk zullen wisselend het voorzitterschap** op zich nemen. In hun rol als voorzitter staan ze in voor het vaststellen van de agenda van het netwerkoverleg, vergaderingen leiden en het verslag goedkeuren. Ook de voorbereiding van de agendapunten en de contacten met sprekers worden gedaan door de voorzitter. Tijdens*

Zoals blijkt uit de werking van het netwerk voor de IOED's is het schier onmogelijk om het voorzitterschap, een faciliterende rol en de dagdagelijkse werking van een erkend onroerendergoeddepot te combineren. Het Depotnetwerk staat zelf in voor de inhoudelijke werking en profilering naar de buitenwereld maar heeft voor haar verdere uitbouw en ondersteunende rol naar de sector een facilitator nodig.

Het Depotnetwerk heeft ook richtlijnen vastgelegd over de **betrokkenheid van niet-erkende depots**. Met oog op de gelijkwaardigheid van de leden in het netwerk wordt ervoor gekozen om de niet-erkende depots niet in het Depotnetwerk op te nemen. Er wordt wel ingezet op actieve sensibilisering en **betrokkenheid door middel van de Denkgroep Archeologische Collecties**. Via dit platform is er toegang tot expertise en wordt er gestreefd naar een kwalitatieve ondergrens voor onroerenderfgoeddepots (uitgeschreven aanvaardingscriteria en depotprofiel). Depots die een erkenningstraject opstarten worden wel toegelaten tot het netwerkoverleg maar krijgen tot hun definitieve erkenning nog geen beslissingsrecht.

Na evaluatie van de verschillende scenario's werd uiteindelijk **slechts het derde scenario weerhouden**. Het scenario is niet perfect aangezien er momenteel geen middelen ter beschikking zijn bij Onroerend Erfgoed om het Depotnetwerk ten volle te faciliteren maar het verwoordt de vraag en noden van de sector en toont de bereidwilligheid en het engagement van de erkende onroerenderfgoeddepots.

*Vanaf 1 september 2018 veranderen een aantal zaken voor het Vlaams Depotnetwerk. Omdat de centrale coördinatie door Onroerend Erfgoed wegvalt organiseert het Depotnetwerk zich op een andere manier. **De leden van het netwerk zullen wisselend het voorzitterschap** op zich nemen. In hun rol als voorzitter staan ze in voor het vaststellen van de agenda van het netwerkoeverleg, vergaderingen leiden en het verslag goedkeuren. Ook de voorbereiding van de agendapunten en de contacten met sprekers worden gedaan door de voorzitter. Tijdens vergaderingen neemt hij/zij de rol op van bemiddelaar om te streven naar consensus tussen de leden van het Depotnetwerk. Het Depotnetwerk zal vanaf nu gecontacteerd kunnen worden door een generiek mailadres.*

*Het Depotnetwerk heeft ook richtlijnen vastgelegd over de **betrokkenheid van niet-erkende depots**. Met oog op de gelijkwaardigheid van de leden in het netwerk wordt ervoor gekozen om de niet-erkende depots niet in het Depotnetwerk op te nemen. Er wordt wel ingezet op actieve sensibilisering en betrokkenheid **door middel van de Denkgroep Archeologische Collecties**. Via dit platform is er toegang tot expertise en wordt er gestreefd naar een kwalitatieve ondergrens voor onroerenderfgoeddepots (uitgeschreven aanvaardingscriteria en depotprofiel). Depots die een erkenningstraject opstarten worden wel toegelaten tot het netwerkoeverleg maar krijgen tot hun definitieve erkenning nog geen beslissingsrecht.*

4 EEN DEPOTNETWERK VOOR DE TOEKOMST

Werken aan een lokaal draagvlak samen met alle erkende actoren. Het erkennen van actoren past binnen het subsidiariteitsprincipe dat in het Onroerenderfgoeddecreet en de strategische doelstellingen van Onroerend Erfgoed werd opgenomen. Hiermee wil de overheid het lokale en regionale bestuursniveau meer betrekken bij beleidsvorming maar ook het draagvlak en de zorg voor onroerend erfgoed vergroten. De erkende actoren zijn bevoorrechte partners van het agentschap in het creëren van dit draagvlak en het werken aan een gedragen erfgoedbeleid. De erkende archeologen hadden met de VONA en het VLAC al een vertegenwoordiging die het gesprek met het agentschap aanging, anderen, zoals de onroerenderfgoedgemeenten en de IOED'en verenigden zich in een netwerk. Het Depotnetwerk vertegenwoordigt de onroerenderfgoeddepotsector en moet gezien worden als een bevoorrechte partner, een stem die gehoord wordt bij beslissingen die impact hebben op de sector. Het is dan ook niet meer dan logisch dat er een structureel overleg wordt ingericht voor het Depotnetwerk. Dit overleg staat naast het netwerkoeverleg aangezien dit laatste puur over werking en concrete problemen uit de depotsector gaat.

Een nieuwe toekomst voor het Vlaams Depotnetwerk. Het Vlaams Depotnetwerk is op korte tijd uitgegroeid tot een hecht netwerk en een belangrijke actor in de zorg voor het onroerend erfgoed. Door de coördinatie van het agentschap Onroerend Erfgoed was het mogelijk om in te spelen op dringende vragen en noden uit de sector. Het gaf de leden van het Depotnetwerk ruimte om de eigen werking verder aan te scherpen en ondertussen meer slagkracht te ontwikkelen als groep. Nu het project Depotnetwerk afgelopen is en deze coördinatie wegvalt zal de werking van het Depotnetwerk veranderen. De leden nemen zelf het voortouw op het vlak van organisatie en werking maar kijken naar het agentschap als facilitator.

BIJLAGEN

1. Afsprakennota
2. Selectierichtlijnen crematieresten
3. Presentatie ‘infosessie voor archeologische bedrijven’
4. Stroomschema deponering in het archeologisch traject
5. Folder voor eigenaars van een archeologisch ensemble
6. Verpakkingsfiches

Afsprakennota Vlaams Depotnetwerk voor Onroerend Erfgoed

- Voor de Vlaamse Overheid en voor het Vlaams Onroerend Erfgoeddepot:
Het agentschap Onroerend Erfgoed, vertegenwoordigd door Sonja Vanblaere, administrateur-generaal
- Voor het Provinciaal Archeologisch Depot Antwerpen:
Wim Lux, departementshoofd en Luk Lemmens, gedeputeerde voor algemeen beleid, ruimtelijke ordening, mobiliteit en cultuur
- Voor het Onroerenderfgoeddepot Vlaams-Brabant:
Lieven Elst, directeur en Tom Dehaene, gedeputeerde voor erfgoed
- Voor Archeodepot PAM Velzeke, Oost-Vlaanderen:
Hedwig De Pauw, waarnemend provinciegriffier en Jozef Dauwe, gedeputeerde voor cultuur, leefmilieu, middenstand en erov
- Voor het onroerenderfgoeddepot van het Provinciaal Erfgoedcentrum Ename, Oost-Vlaanderen:
Hedwig De Pauw, waarnemend provinciegriffier en Jozef Dauwe, gedeputeerde voor cultuur, leefmilieu, middenstand en erov
- Voor het onroerenderfgoeddepot de Zwarte Doos, Stad Gent: het college van burgemeester en schepenen, voor wie ondertekenen de heer Paul Teerlinck, stadssecretaris en mevrouw Annelies Storms, schepenen van Cultuur, Toerisme en Evenementen (bij delegatiebesluit van 16/06/2014).
- Voor de Stad Brugge, als beherende gemeente voor Raakvlak en het onroerenderfgoeddepot de Pakhuizen:
Johan Coens, stadssecretaris en Renaat Landuyt, burgemeester
- Voor SOLVA Archeologisch Depot:
Bart Wallays, algemeen directeur en Ilse Uyttersprot, voorzitter
- Voor het onroerenderfgoeddepot Tram 41:
Filip Buijs, stadssecretaris en Eric Vos, burgemeester
- Voor het onroerenderfgoeddepot Waasland, Erfpunt:
Johan Smet, voorzitter Erfpunt
- Voor het onroerenderfgoeddepot Stad Antwerpen: stad Antwerpen, Grote Markt 1, 2000 Antwerpen, vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen, waarvoor optreden de heer Bart De Wever, burgemeester, en de heer Sven Cauwelier, waarnemend stadssecretaris, hierna 'de stad' genoemd

Bij het toetreden van nieuwe erkende onroerenderfgoeddepots tot het Vlaams depotnetwerk worden zij er aan gehouden deze afsprakennota te ondertekenen.

De ondertekenende partijen stemmen in met een aantal kerntaken voor dit depotnetwerk. Deze kerntaken vormen de lijnen van waaruit het Vlaams depotnetwerk zich wil ontplooiën en de depotsector wil ondersteunen en voortstuwē.

De ondertekenende partijen erkennen de nood aan advies en ondersteuning voor de depotsector en verbinden zich ertoe, als leden van het Vlaams depotnetwerk, om een ondersteunende en adviserende rol op zich te nemen. Dit betekent:

- Vanuit het Vlaams depotnetwerk vervullen de ondertekenende partijen, als erkende onroerenderfgoeddepots, een coachende functie voor opstartende onroerenderfgoeddepots of depots die het traject tot erkenning willen aanvangen. Binnen de werking van het depotnetwerk engageren de leden zich om opgebouwde expertise en kennis te delen;
- De leden van het Vlaams depotnetwerk leveren afgestemd advies bij vragen betreffende het deponeringsproces voor onroerend erfgoed, het afstemmen van depotprofielen en problemen met het vinden van een geschikt depot;
- Vanuit het Vlaams depotnetwerk adviseren de ondertekenende partijen over depotbeleid en dit vanuit hun expertise op het vlak van deponering en bewaring van collecties en hun contact met de sector;
- Het Vlaams depotnetwerk streeft naar afstemming over deponering met andere netwerken en beleidsvelden zoals o.a. cultureel erfgoed, de provinciale depotnetwerken, calamiteitennetwerken, religieus erfgoed en industrieel erfgoed.

De ondertekenende partijen erkennen de noodzaak om het deponeringsproces te stroomlijnen en de administratie die hiermee gepaard gaat te vereenvoudigen. Dit betekent:

- Binnen het Vlaams depotnetwerk streven de ondertekenende partijen ernaar om de depotprofielen van de reeds erkende en de kandidaat-erkende depots zo goed mogelijk af te stemmen zodanig dat er een optimale spreiding van receptieve depotcapaciteit ontstaat en versnippering van archeologische ensembles zoveel mogelijk vermeden wordt;
- Als Vlaams depotnetwerk zetten de ondertekenende partijen in op de administratieve vereenvoudiging van deponering;

pagina 29 van 31

- Als Vlaams depotnetwerk streven de ondertekenende partijen naar de ontwikkeling van een kader voor selectiecriteria voor archeologische ensembles.

3.3. Communiseren en sensibiliseren:

De ondertekenende partijen erkennen het belang van sensibilisering en communicatie over de deponering van onroerend erfgoed voor het depotnetwerk. Ze engageren zich om, buiten de publiekswerking en sensibilisering die ze binnen het eigen depot ondernemen, vanuit het Vlaams depotnetwerk in te zetten op een bredere communicatie naar de verschillende actoren in de onroerenderfgoeddepotsector (eigenaars, archeologische bedrijven, andere depots, enz.). Dit betekent:

- Het Vlaams depotnetwerk fungeert als een spreekbuis voor de onroerendergoeddepotsector. De leden van het Vlaams depotnetwerk profileren zich duidelijk zodat ook bij eigenaars en onroerendergoedactoren duidelijk is wie tot het netwerk behoort en wat de werking van het depotnetwerk behelst;
- Vanuit het Vlaams depotnetwerk worden de actoren van de onroerendergoedsector geïnformeerd over het deponeringsproces en gepaste deponeringsmogelijkheden;
- De ondertekenende partijen zetten, vanuit het Vlaams depotnetwerk, in op het informeren en sensibiliseren van de onroerendergoedsector door het uitwerken van infosessies, brochures en handleidingen aangaande het deponeringsproces voor en de bewaring van onroerend erfgoed en het wettelijk kader dat hierop van toepassing is.

3.4 Voortzetting van de werking van het depotnetwerk (vanaf 1 september 2018)

- De ondertekenende partijen bereiden de opmaak van een toekomstplan voor het Vlaams depotnetwerk voor. Dit plan is opgebouwd volgens een gezamenlijke visie en stelt het voortzetten van de werking van het Vlaams depotnetwerk vanaf 1 september 2018 voorop. De leden van het Vlaams depotnetwerk hebben de intentie om zich in te zetten voor de realisatie van deze toekomstvisie.

Opgemaakt in evenveel origineel ondertekende exemplaren als er partijen zijn,

Brussel, 25 september 2016

Bijlage 2

Selectierichtlijnen crematieresten

Deze richtlijnen helpen je met het correct verzamelen en deponeren van crematiesteren. Er zijn natuurlijk grote verschillen in de hoeveelheid houtskool die je aantreft in een crematiegrat, afhankelijk van het begrafenisritueel en de bodem. In zandig Vlaanderen komt er vaak zeer veel houtskool voor terwijl dat in andere delen van Vlaanderen slechts beperkt is. De hier meegegeven richtlijnen zijn van toepassing als je over een grote hoeveelheid verbrand materiaal beschikt, bij crematiegraven met een hoeveelheid houtskool onder 1kg verzamel je alles. Ook voor houtskoolmeilers en andere houtskoolrijke contexten (vb. ovens) is een staal van 5 liter aangewezen.

Op het terrein

Neem bulkstalen, het heeft geen zin om de crematieresten uit te krabben op zoek naar dat kleine scherfje.

Bij speciale gevallen: bustumgraven (specifieke plantensoorten aan voeten of hoofd) en bijzonder rijke graven neem je best substalen maar daarvoor neem je contact op met een specialist

Op de zeef:

- eerst al het bot uitpikken, zowel menselijk als dierlijk
- dan houtskool verzamelen, bemonster het hele graf en vermijd selectie op basis van de grootte van een houtskoolfragment
- zaden en vruchten zijn minder talrijk en moeilijk te herkennen, selecteren wordt afgeraden

Praktisch

Verpakken en bewaren:

- zo snel mogelijk laten drogen: nat houtskool is zeer fragiel
- controleer de verpakkingsvereisten bij het depot dat opgegeven is als definitieve bewaarplaats
- verpakken in zakjes mag maar niet te veel gewicht op elkaar
- hoeft niet koud bewaard te worden

- ➔ Pollenstalen uit crematiegraven zijn zinloos, enkel verkoold materiaal bewaren
- ➔ Bestudeerde stalen zijn extra waardevol, en zouden zeker bewaard moeten worden en dan van de restfractie maar 1l bijhouden.

Houtskoolmeilers: hebben identiek dezelfde afmetingen als brandrestengraven, met zwaar verbrande randen. Het verschil is soms moeilijk want in zure, zandige bodem verteerd het bot helemaal. Ook hier is 5l ok.

Onroenderfgoeddepots in Vlaanderen

Kaat De Langhe

Vlaanderen
is erfgoed

Overzicht

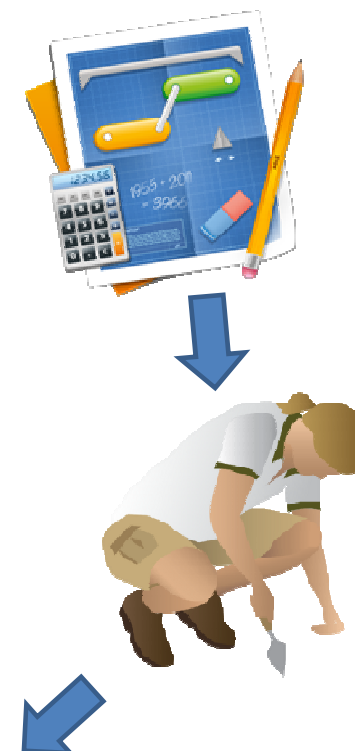
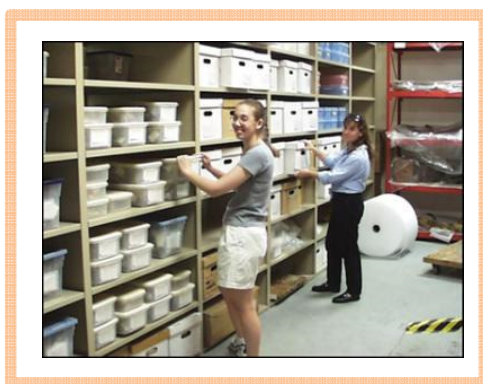
- 1. Wat is een archeologisch depot?**
- 2. Waarom deponeren en bewaren?**
- 3. Hoe overdragen aan een erkend depot?**
- 4. Wie is erkend, waar zijn ze te vinden?**
- 5. Het Vlaams depotnetwerk**

1. Wat is een archeologisch depot?

1.1 Het archeologisch proces

- Planningsfase
- Verzamelen van gegevens (bergen van vondsten, documenteren)
- Analyse en rapportage
- Voorbereiding overdracht van het archeologisch archief
- Overdracht aan en verder beheer door depot of eigenaar

Vlaanderen
is erfgoed

1.2 Het archeologisch depot

- Depot = eindpunt? = vergeetput?
- Depot = enkel bewaren?
- Depot = overbodig na wetenschappelijke studie?

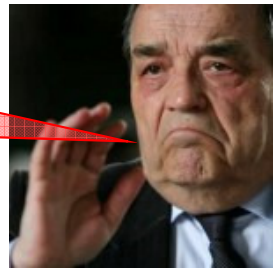
Ik ben de conservator
van dit stort!

1.2 Het archeologisch depot

- Bewaarplaats van archeologische ensembles (archief, vondsten en monsters) afkomstig van archeologisch onderzoek
- Standaardisering van opbergmaterialen
- Aangepaste bewaaromstandigheden per materiaalcategorie
- Opvolging van bewaartoestand, conservatie en restauratie
- Ontsluiting voor onderzoek en publiekswerking
- Verschillende depotprofielen

Gooit dienen brol
toch allemaal weg!

Vlaanderen
is erfgoed

Overzicht depottypes

Verzameldepots	In eigendom	Permanente bewaring	vb: PAD, Stad Gent
Receptieve depots	In bruikleen	Tijdelijke bewaring	vb: PEC, Vlaams-Brabant
Archeologische depots	Thematisch	Archeologie	vb: Agilas, pam Velzeke
Onroerenderfgoeddepots	Niet-thematisch	Archeologie, monumenten en landschappen	vb: PAD, PEC
Regionale depots	Geografisch afgebakend	Bepaald werkingsgebied	vb: PAD, Stad Antwerpen
Vlaamse depots	Vlaanderen	Vlaanderen	vb: Agentschap
Open aanvaarding	Alle eigenaars of opdrachtgevers	Bedrijven, particulieren, openbare besturen, ...	vb: PAD, ERFPUNT
Beperkte aanvaarding	Bepaalde eigenaars of opdrachtgevers	Aangesloten leden	vb: PEC, SOLVA

Vlaanderen
is erfgoed

2. Waarom deponeren en bewaren ?

2.1. Onroerenderfgoeddecreet (12 juli 2013)

Afdeling 2. Verplichtingen zakelijkrechthouders en gebruikers van archeologische artefacten en archeologische ensembles (Art. 5.2.1)

- De zakelijkrechthouders en de gebruikers van een archeologisch ensemble moeten dit:
 - 1°als een geheel bewaren
 - 2°in goede staat behouden
 - 3°beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek
- De zakelijkrechthouder die het beheer van een archeologisch ensemble toevertrouwt aan een erkend onroerenderfgoeddepot voldoet aan deze verplichtingen
 - De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen

=> zakelijkrechthouder moet hieraan voldoen

2.2. Uitvoeringsbesluit van 16 mei 2014, gewijzigd op 4 december 2015

Afdeling 2. Verplichtingen zakelijkrechthouders en gebruikers van archeologische artefacten en archeologische ensembles Art. 5.2.1. §1

- Het agentschap houdt een register van bewaarplaatsen, zakelijkrechthouders en gebruikers van archeologische artefacten en archeologische ensembles bij. Als de zakelijkrechtshouder of de gebruiker een publiekrechtelijk rechtspersoon of een erkend onroerenderfgoeddepot is, worden de gegevens van de zakelijkrechtshouder of de gebruiker publiek bekend gemaakt.
- De minister kan de nadere vormvereisten voor het register, vermeld in het eerste lid, bepalen.

Art. 5.4.5, 6 en 9

- [de (archeologie)nota bevat] de bewaarplaats van het archeologisch ensemble dat het resultaat is van het archeologisch onderzoek

=> erkend archeoloog moet bewaarplaats doorgeven

Vlaanderen
is erfgoed

2.3. Code van Goede Praktijk

- [de erkend archeoloog] stelt al zijn handelingen steeds met het oog op het vermeerderen van de kennis over het archeologisch erfgoed en het behouden van archeologische erfgoedwaarden
- [de erkend archeoloog] zorgt ervoor dat elk onderzoek dat hij uitvoert, resulteert in een duurzaam geordend archeologisch ensemble, dat een *ex situ*-bewaring optimaal garandeert

= een morele verantwoordelijkheid van
de erkende archeoloog

3. Overdracht van een archeologisch ensemble

3.1 Contact opnemen met depot

- Neem contact met depotbeheerder vóór start onderzoek
- Je krijgt een aanmeldingsformulier, het reglement en de aanleveringsvoorwaarden

Opgelet:

- Een depot kan alsnog weigeren als het uiteindelijke ensemble de capaciteit van het depot overschrijdt
- Of als de resultaten een andere uitkomst geven dan verwacht en het ensemble beter past in een ander depotprofiel

3.2 Aanleveringsvoorwaarden

= voorwaarden die bepalen hoe een collectie aangeleverd moet worden om aanvaard te worden door het depot

- hebben betrekking op o.a.
 - de toestand en verpakking (BASISCRITERIA)
 - de meegeleverde informatie (REGISTRATIESJABLOON)
- helpen:
 - de langdurige bewaring van de groeiende collectie beheersbaar te houden
 - geen nieuwe achterstand te creëren
 - de collectie zo toegankelijk mogelijk te maken

Basiscriteria

Basiscriteria door depots ontwikkeld en afgestemd op Code van Goede Praktijk (punt 30.2, 31.2-6 en handleiding VIOE, “Inpakken, een kunst”)

- houvast voor erkend archeoloog tijdens voorbereiding van overdracht naar depot
- te downloaden op depotwijzer.be
- wordt door het merendeel van de onroerenderfgoeddepots gehanteerd
- verschillen tussen depots over verpakkingseenheden en aanlevering van stalen
- gelijkenissen tussen depots over toestand en verpakking: stabiele toestand en permanente verpakking

Aanleveren

VERPAKKING

- Bij overdracht:
 - vondsten, stalen én archief in een **permanente verpakking** en in een **stabiele toestand**
 - dus geen tijdelijke verpakking

- CGP HS 25: Plannen voor conservatie en overdracht
 - De erkende archeoloog *voorziet in de planningen en budgetten* van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem en opgravingen *voldoende tijd en middelen* voor archeologische conservatie en voor de samenstelling en overdracht van het archeologisch ensemble.
 - ... en vraagt bij aanvang van onderzoek de *modaliteiten* mbt overdracht van het archeologisch ensemble op bij de eigenaar en het erkende onroerenderfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble

Aanleveren

Stabiele toestand en permanente verpakking:

- archief, vondsten en monsters zijn schimmelvrij en verpakt met inerte materialen (geven geen schadelijke stoffen af en nemen er geen op)
- elke verpakking is voorzien van een vondstenkaartje
- vondstenzakjes zijn doorprikt
- vondsten en monsters zijn verpakt in een doos per materiaalcategorie en per spoor- of vondstnummer
- dozen niet overladen

Registratiesjabloon

- sjabloon in excel, door de depots zelf ontwikkeld en afgestemd op CGP
- **basisgegevens** over het project zelf en de vondsten (kan een export zijn van de eigen registratiedatabank)
- wordt gehanteerd door verschillende onroerenderfgoeddepots

TWIJFEL/UITZONDERING? → bespreek met depotbeheerder

4. Erkend onroenderfgoeddepot

4.1 Erkenning

Aanvaardingsvoorwaarden

- permanente organisatie met rechtspersoonlijkheid
- tijdelijk of permanent bewaren van archeologische artefacten, archeologische ensembles of onderdelen van beschermd onroerend erfgoed
- infrastructuur gelegen in Vlaams Gewest

Erkenningsvoorwaarden

- receptieve functie
- inschakeling binnen Vlaams en provinciaal depotbeleid
- kwaliteitsvolle, inhoudelijke werking
- degelijk zakelijk beleid

- aangepaste **depotruimte**
- principes van gescheiden opslag met **gecontroleerde bewaaromstandigheden**
- afzonderlijke **transitruimte** en **raadpleegruimte**
- voldoende gekwalificeerd **personeel**
- **depotprofiel** bepalen in overleg met andere erkende Onroerenderfgoeddepots
- ook **afspraken** over receptieve functie en **afstemming** depotprofielen
- ter beschikking stellen van **kennis en expertise**
- **depotplan**
 - missie, visie, plan van aanpak; depotprofiel; aanvaardingsvoorwaarden
 - registratieplan
 - calamiteitenplan
 - stopzettingsscenario
- digitaal ontsloten systeem voor **informatiebeheer**, documentatie en registratie
- **beschrijving** aanwezige collectie en de materiële toestand daarvan op metaniveau, depotruimten, actieve en preventieve maatregelen tot behoud
- **kwaliteitshandboek** (binnen 1 jaar na de erkenning)
- **publieks- en onderzoeksbeleid** (min. 1 dag/week open, bruikleenregels, wetenschappelijk onderzoek)
- missie en doelstellingen ~ erkenningsvoorwaarden
- organisatiestructuur
- degelijk personeelsbeleid
- archiefsysteem voor eigen archief

4.2 Subsidie

- erkenning
- receptieve functie van gemeentegrensoverschrijdend belang
- minstens één van volgende:
 - * calamiteitennetwerk
 - * interdisciplinaire werking
 - * specifieke thematische werking

4.2 Depotprofiel

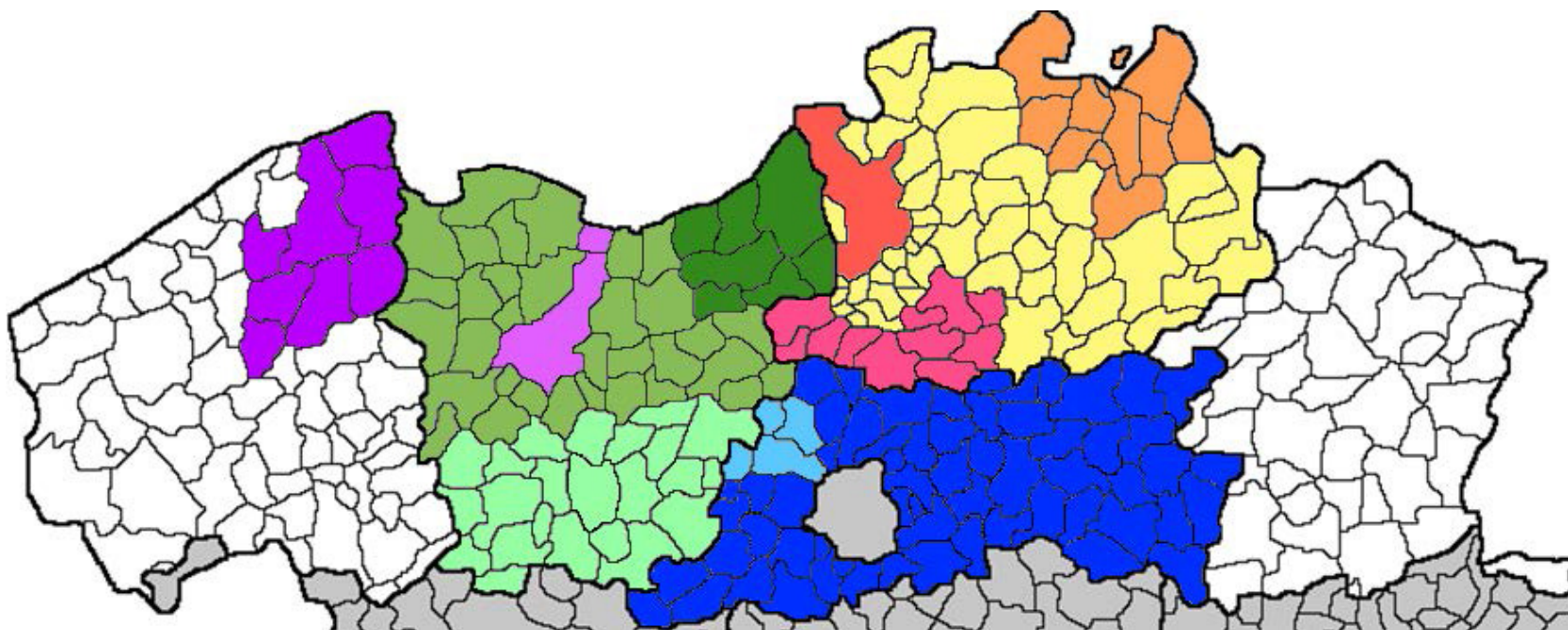
Depotprofiel is uithangbord van depot en moet duidelijk maken wie, wat, waar en hoe kan aanleveren

Raadplegen op depotwijzer.be

- voorstelling en historiek
- werkingsgebied
- type
 - * verzameldepot of receptief depot
 - * archeologie en/of (on)roerend erfgoed
 - * in eigendom of in beheer
 - * opdrachten en specialisaties
- contactgegevens

4.4 Erkende onroenderfgoeddepots in Vlaanderen

In 2017 zijn reeds 13 onroenderfgoeddepots erkend door het agentschap Onroerend Erfgoed
Depot van agentschap Onroerend Erfgoed is van rechtswege erkend
Werkingsgebied van erkende onroenderfgoeddepots beslaat meerderheid van Vlaanderen

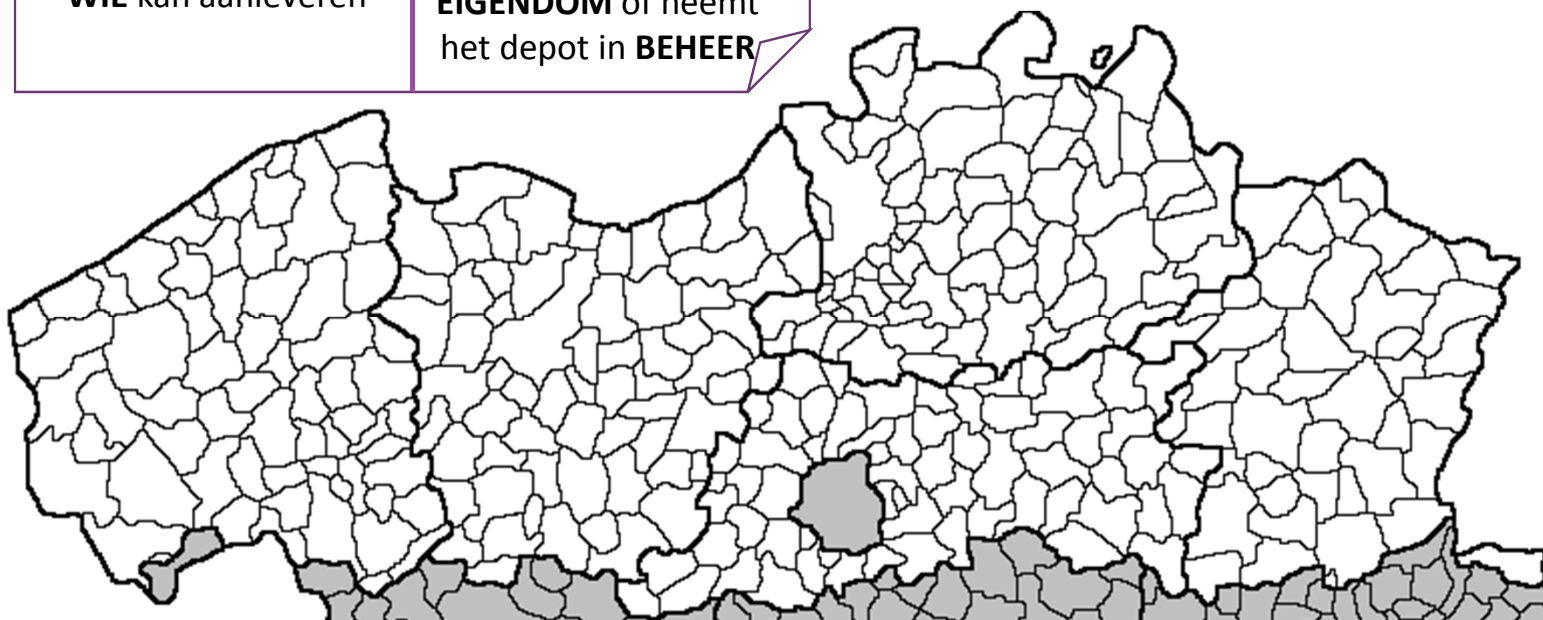
Vlaanderen
is erfgoed

Legende

WERKINGSGEBIED & andere bepalende voorwaarden	SOORT ERFGOED (in grijs: tijdelijke opname)
WIE kan aanleveren	Streeft het depot naar EIGENDOM of neemt het depot in BEHEER

Klik op het logo
voor de website van
het depot

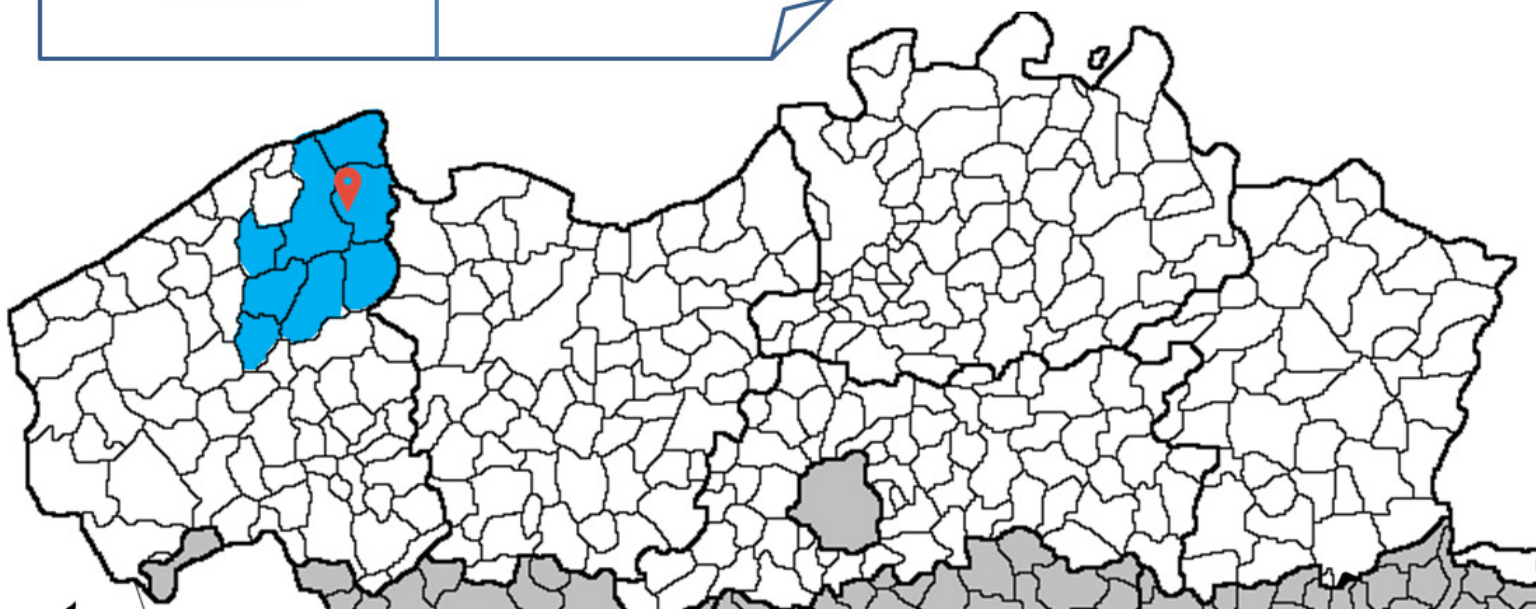

De Pakhuizen (Raakvlak)

Brugge & ommeland	Archeologie
Aanvaarden van iedereen	Nemen in eigendom

<http://www.raakvlak.be/acollecties.php>

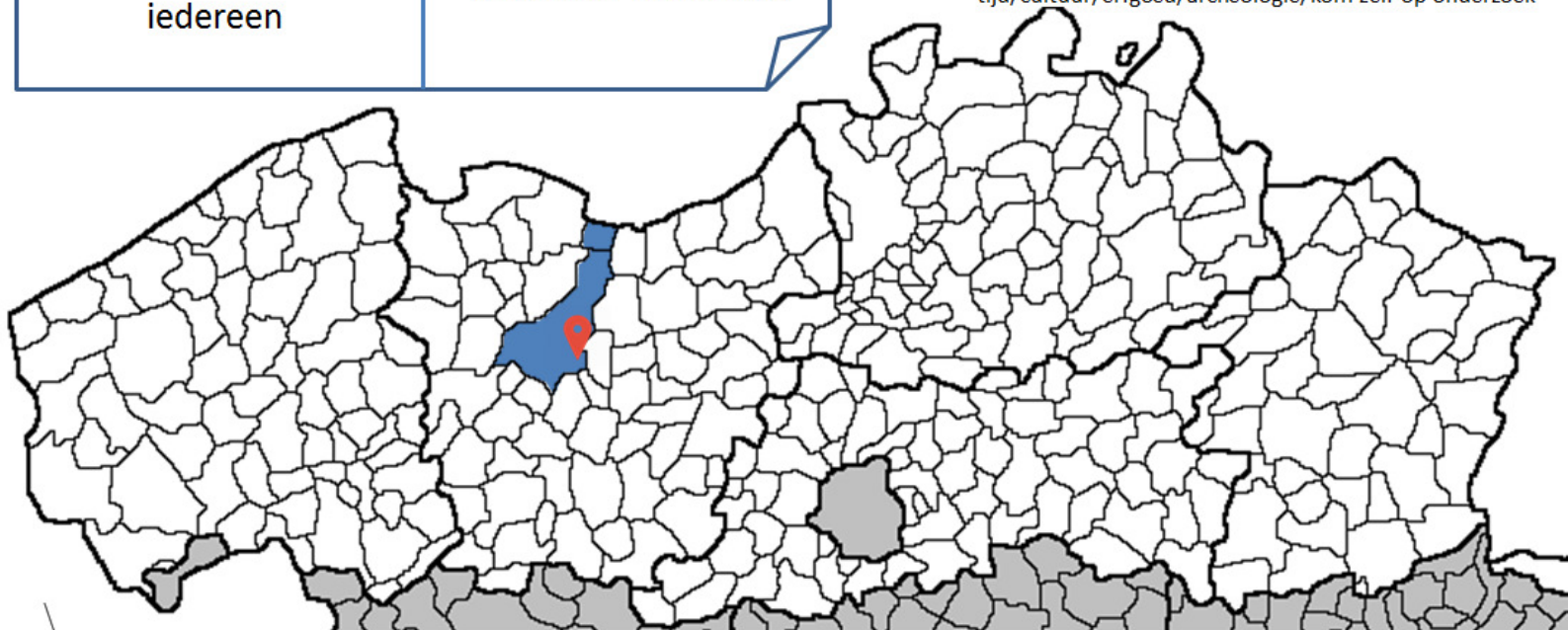

De Zwarte Doos (Stadsarcheologie Gent)

Gent & Zelzate	Archeologie
Aanvaarden van iedereen	Nemen in eigendom

<https://stad.gent/cultuur-sport-vrije-tijd/cultuur/erfgoed/archeologie/kom-zelf-op-onderzoek>

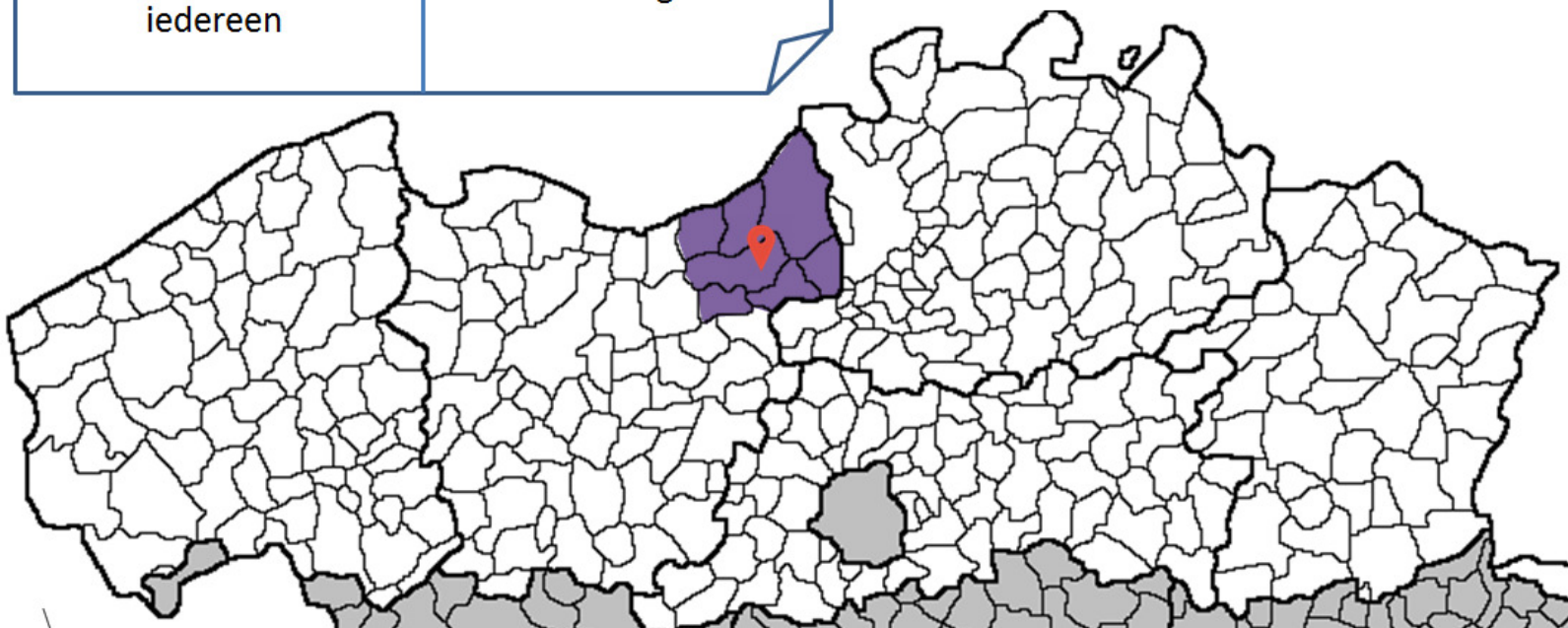
ERFPUNT – Onroenderfgoeddepot Waasland

Waasland	<ul style="list-style-type: none">- Archeologie- Onroerend erfgoedelementen
Aanvaarden van iedereen	Nemen in eigendom

ERFPUNT
ONROEREND ERFGOED WAASLAND

<http://www.erfpunt.be/nl/#>

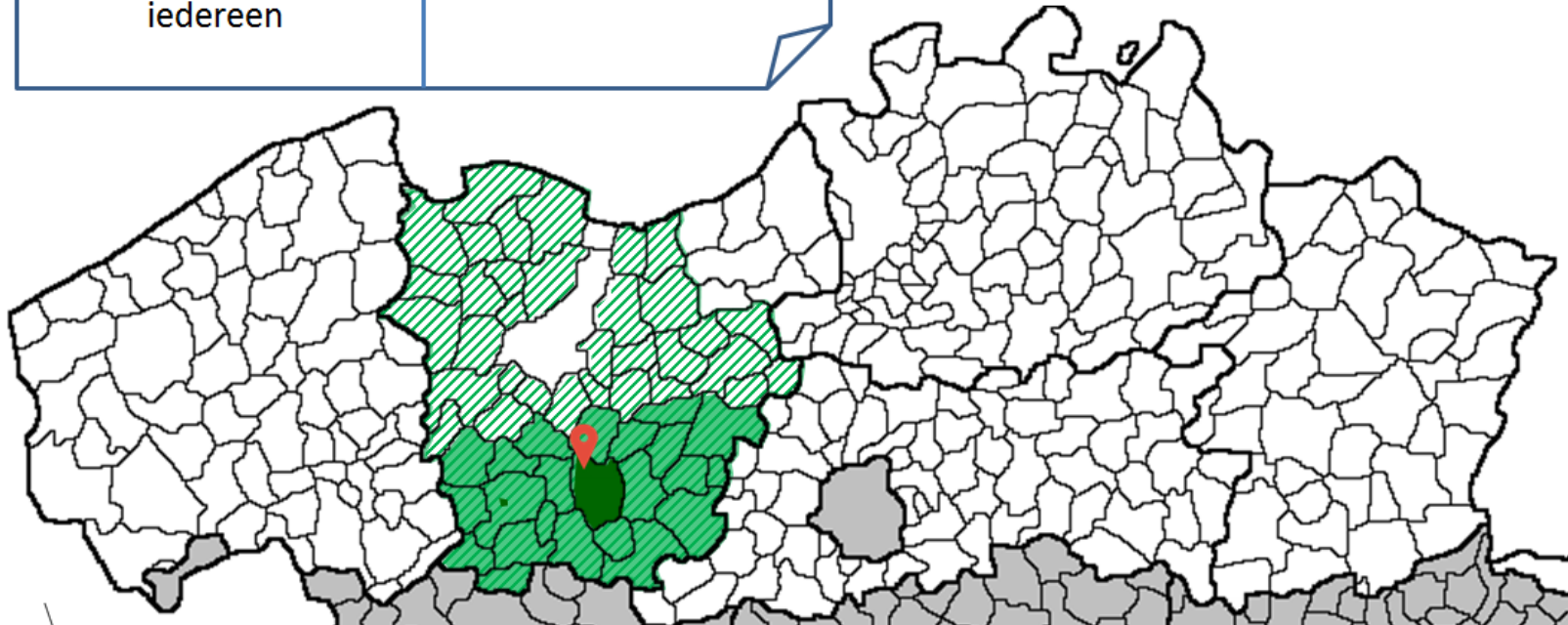

PAM – Archeodepot Velzeke

- Zottegem en Ename - <u>O-VI</u> : wat past binnen collectiebeleid museum (met focus op zuid <u>O-VI</u>)	Archeologie
Aanvaarden van iedereen	Nemen in eigendom

<http://www.pam-ov.be/velzeke>

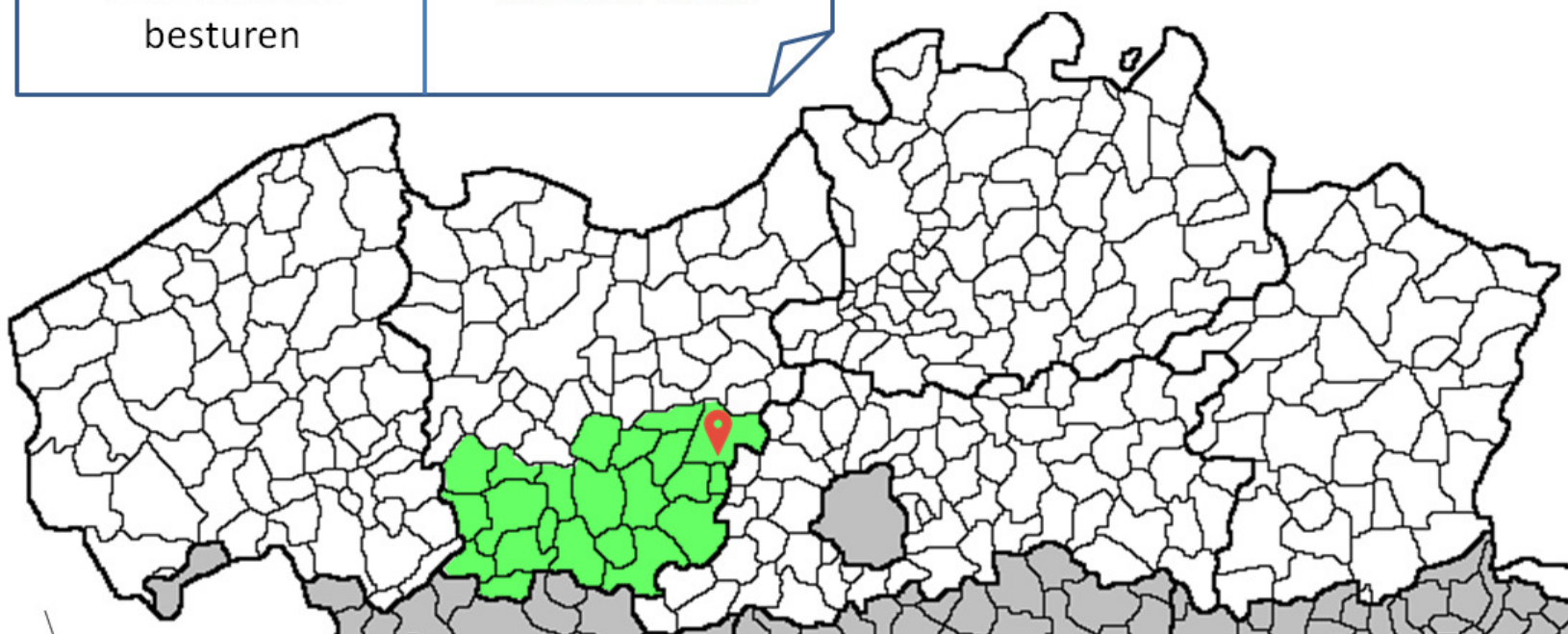

SOLVA – Archeologisch Depot

SOLVA-gebied	Archeologie
deelnemende besturen	Nemen in beheer

SOLVA

<http://www.so-lva.be/>

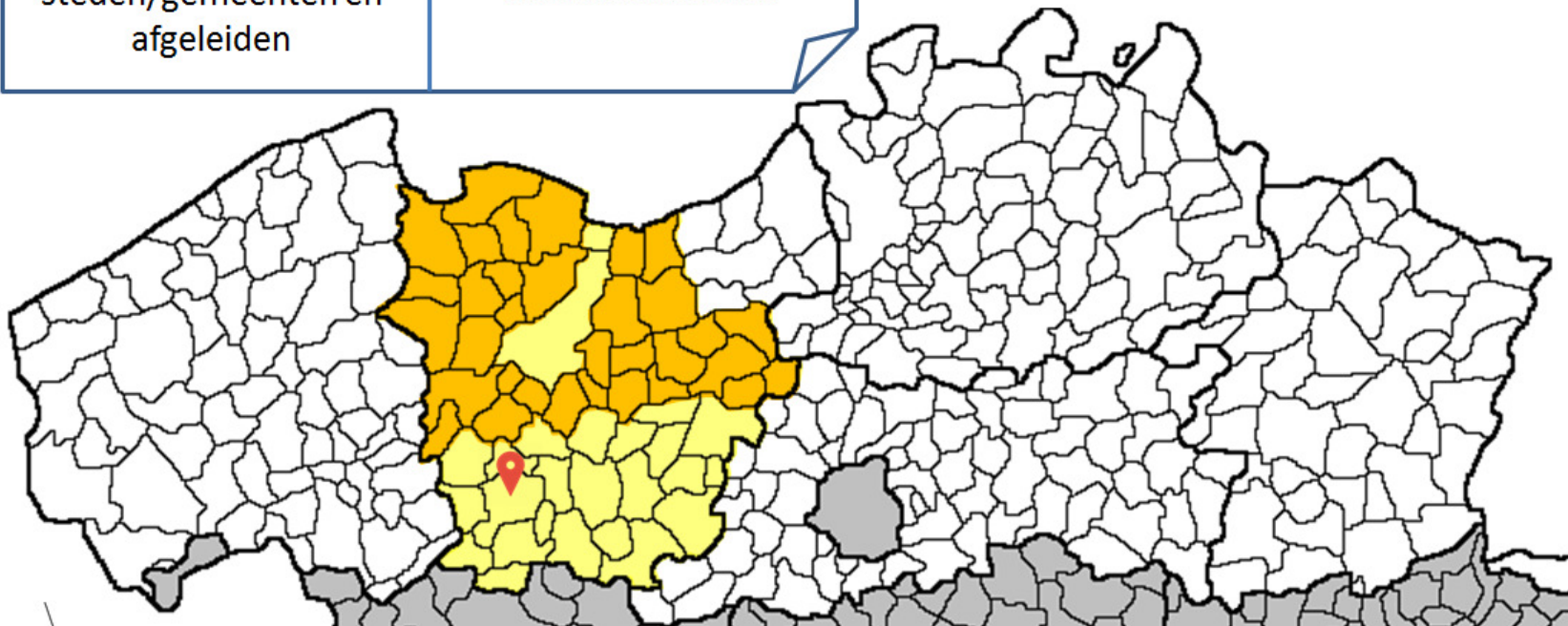

Provinciaal Erfgoedcentrum Ename

O-VI: waar geen ander depot voor dat soort erfgoed in staat	<ul style="list-style-type: none">- Archeologie (donker)- Onroerend erfgoedelementen- Ook cultureel erfgoed
Enkel van steden/gemeenten en afgeleiden	Nemen in beheer

http://www.oost-vlaanderen.be/public/cultuur_vrijetijd/cultuur/erfgoedcentrum/depot/index.cfm

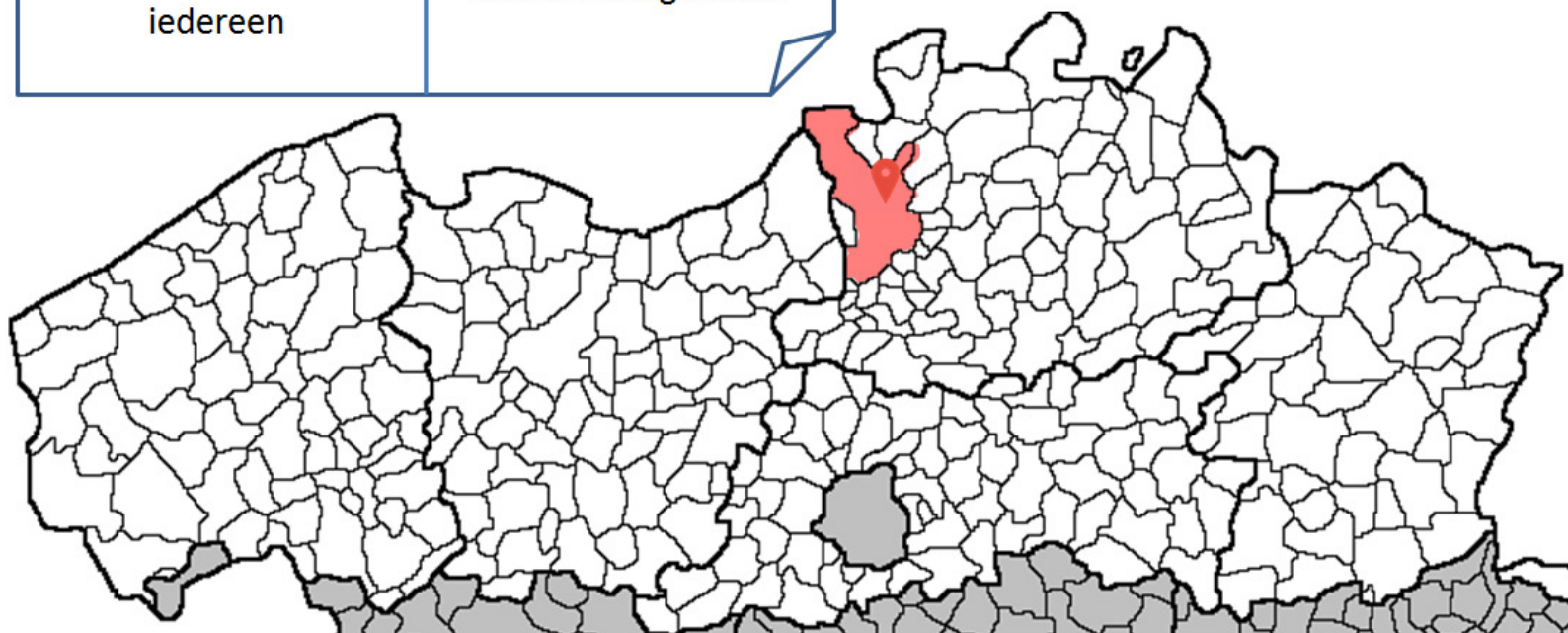

Stad Antwerpen – Onroerenderfgoeddepot stad Antwerpen

Stad Antwerpen	Archeologie
Aanvaarden van iedereen	Nemen in eigendom

<https://www.antwerpen.be/nl/overzicht/stadsorganisatie-1/stadsontwikkeling/afdeling-onroerend-erfgoed>

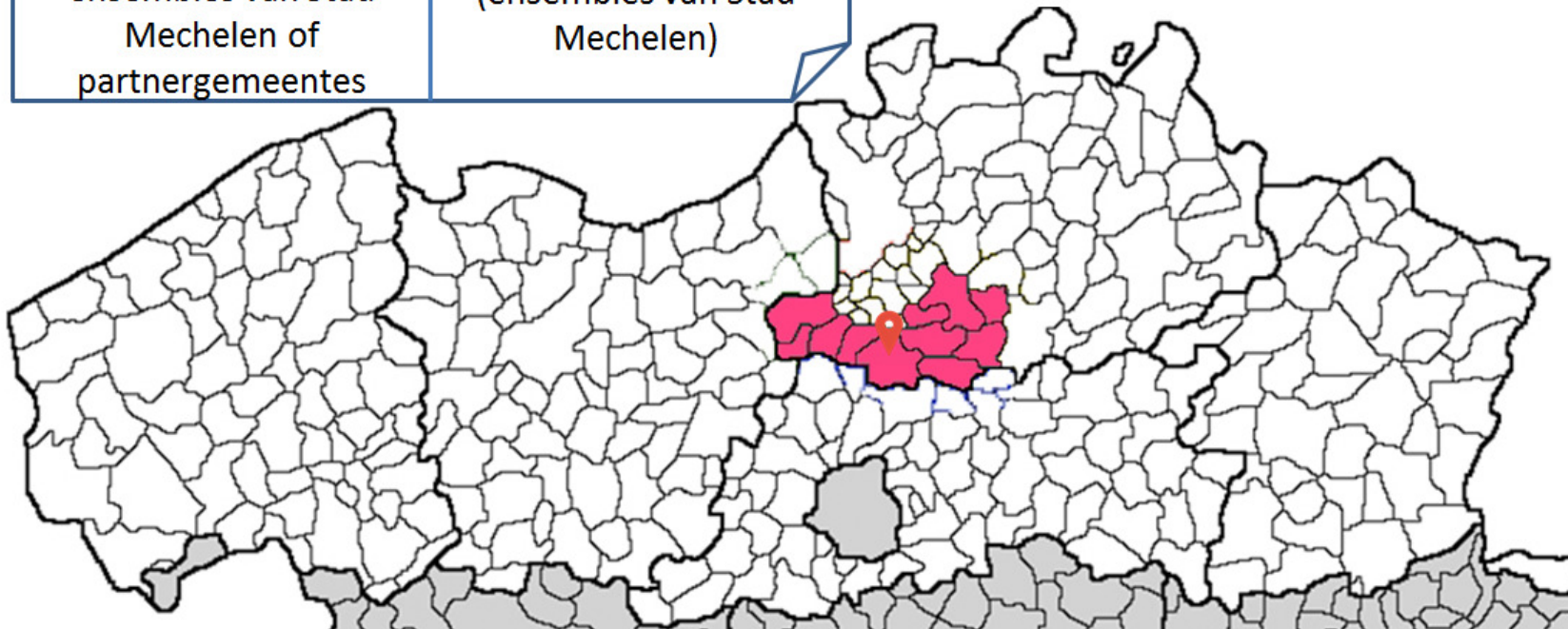

Stad Mechelen - Onroerenderfgoeddepot

Stad Mechelen wellicht één of meer partnergemeenten	<ul style="list-style-type: none">- Archeologie- Ook cultureel erfgoed voor behandeling
Aanvaarden enkel ensembles van Stad Mechelen of partnergemeentes	Nemen in eigendom (ensembles van Stad Mechelen)

<https://muse.mechelen.be/depot-rato>

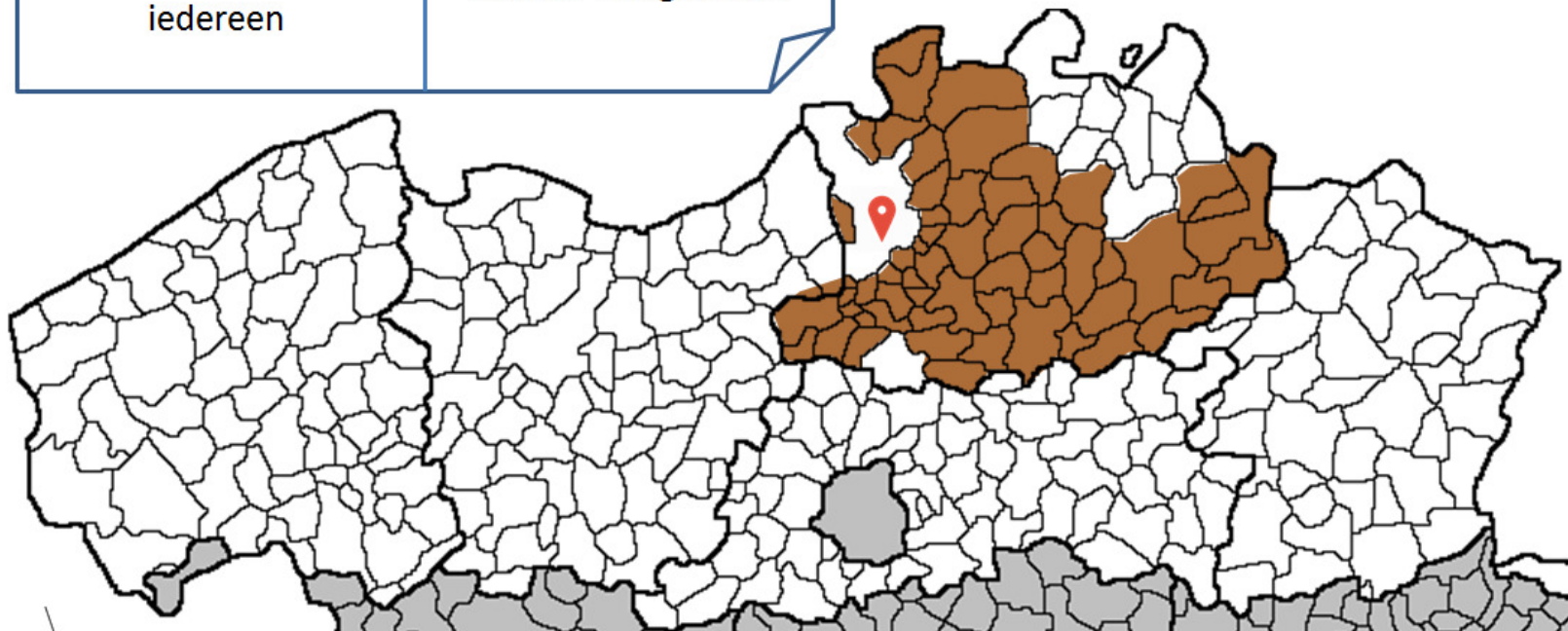
Provincie Antwerpen – Provinciaal Archeologisch Depot

Provincie Antwerpen waar geen ander depot voor in staat	Archeologie
Aanvaarden van iedereen	Nemen in eigendom

**Provincie
Antwerpen**

<http://www.provincieantwerpen.be/aanbod/drem/dienst-erfgoed/archeologisch-depot.html>

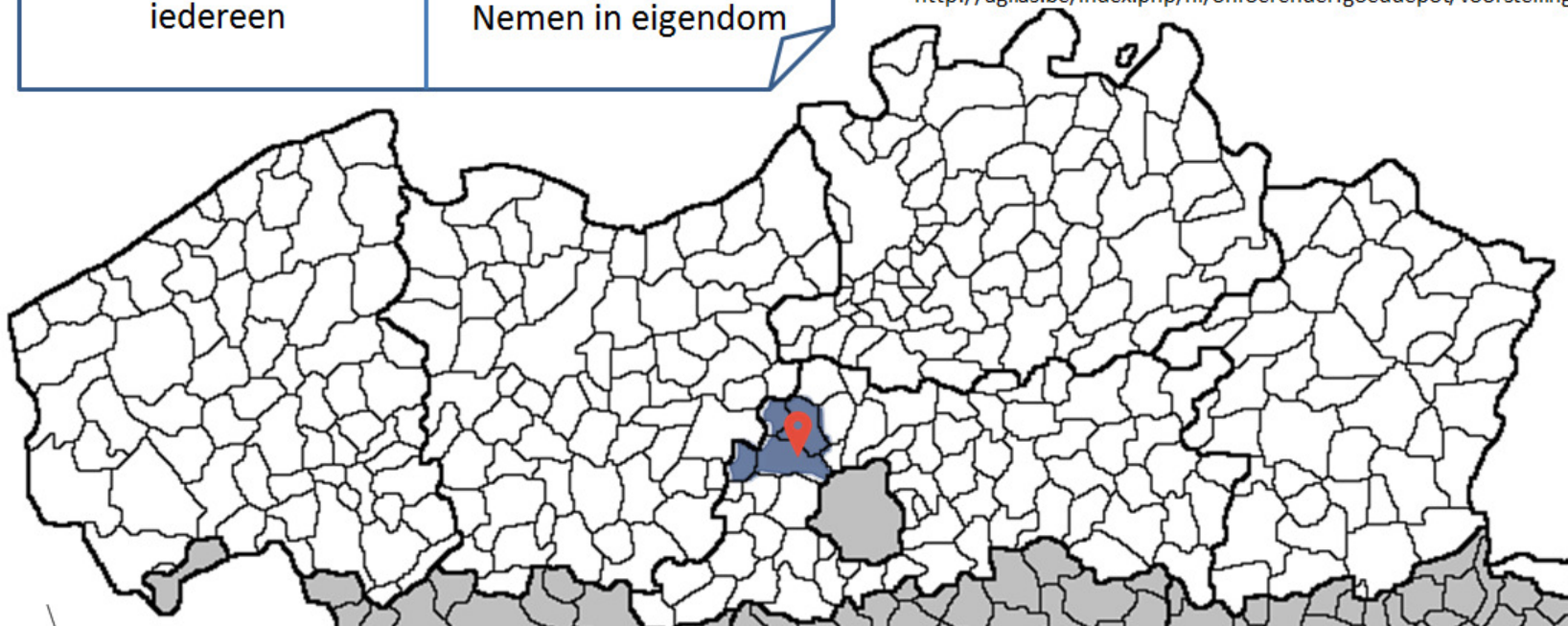

Agilas - Onroerenderfgoeddepot

Asse, Merchtem, Opwijk, Affligem	Archeologie
Aanvaarden van iedereen	Nemen in beheer Nemen in eigendom

<http://agilas.be/index.php/nl/onroerenderfgoeddepot/voorstelling>

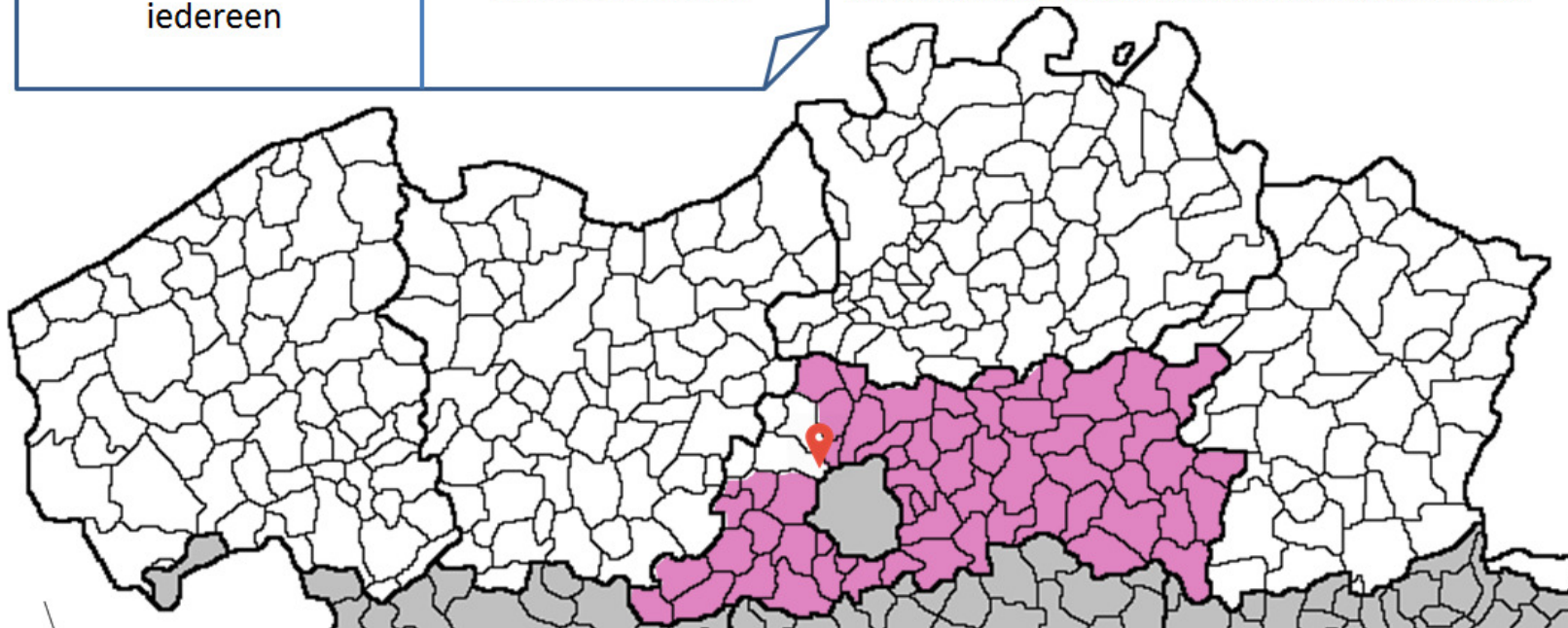

Provincie Vlaams-Brabant - Onroerenderfgoeddepot

Vlaams-Brabant; indien er geen ander depot voor instaat	<ul style="list-style-type: none">- Archeologie- Onroerend erfgoedelementen- Ook cultureel erfgoed
Aanvaarden van iedereen	Nemen in beheer

<http://www.vlaamsbrabant.be/vrije-tijd-cultuur/cultuur/erfgoed-en-monumentenzorg/onroerend-erfgoeddepot-vlaams-brabant/index.jsp>

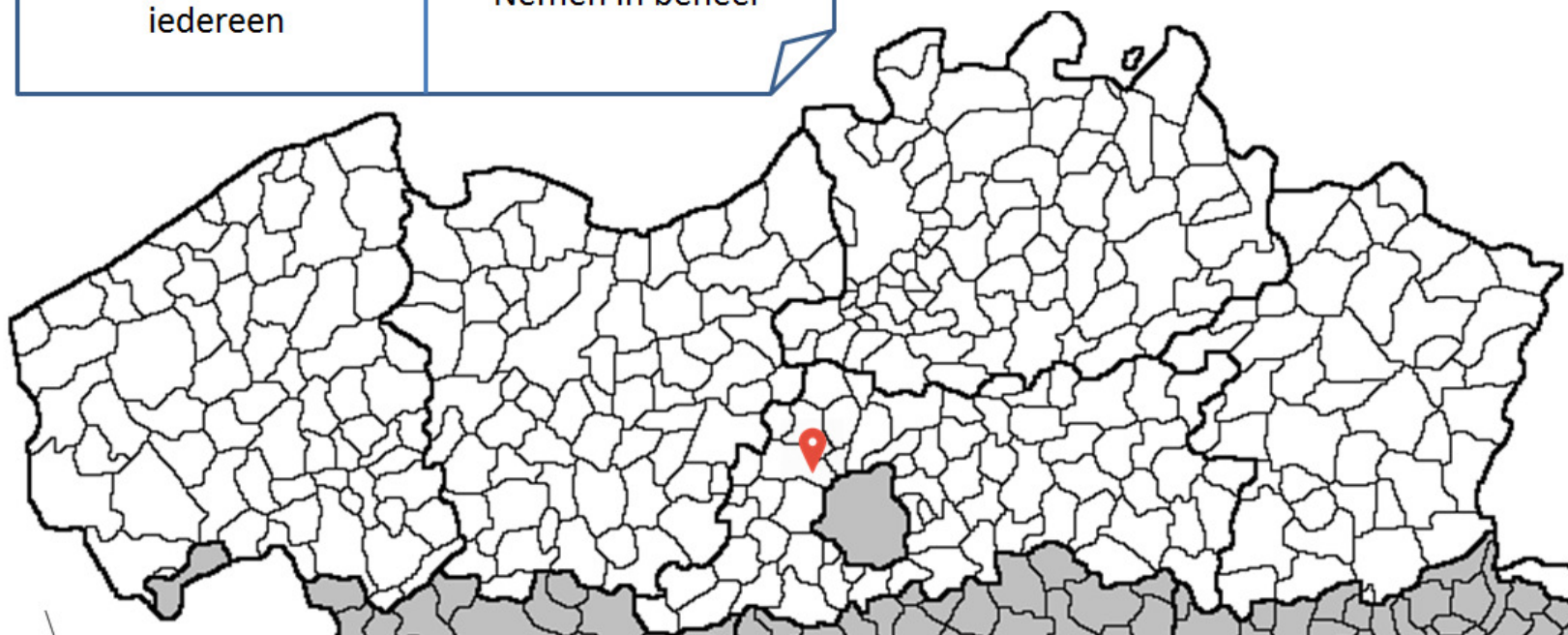

Agentschap Onroerend Erfgoed -Onroenderfgoeddepot

beschermde sites, eigendom Vlaamse overheid, opgravingen uitgevoerd door en studieopdrachten voor Onroerend Erfgoed	<ul style="list-style-type: none">- Archeologie- Onroerend erfgoedelementen
Aanvaarden van iedereen	Nemen in beheer

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

<https://www.onroenderfgoed.be/nl/diensten/depot/>

5. Depotnetwerk Onroerend Erfgoed

5.1. Depotwerking agentschap Onroerend Erfgoed

- Bescherming en Onderzoek, erkend onrorenderfgoeddepot
→ *Kim Quintelier*
- Beheer, erkennen en subsidiëren
→ *Ann Beckers, Steven Mortier, Frank Carpentier*
- Beleid, depotnetwerk
→ *Kaat De Langhe*

5.2 Depotnetwerk

Waarom?

- Zakelijkrechthouders van een archeologisch ensemble moeten dit als een geheel bewaren, in goede staat houden en beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek. Men voldoet aan deze verplichtingen bij overdracht aan een erkend onroerenderfgoeddepot (*OED*, Art. 5.2.1)
- Erkende depots moeten zich inschakelen in het Vlaamse depotbeleid (*Onroerenderfgoedbesluit*, Art. 3.4.2, 2°)
- In 2014 werd vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed een nulmeting gedaan van de bestaande depotwerking in Vlaanderen. Hieruit bleek:

-depotsector vragende partij voor meer vereenvoudiging van het deponeringsproces, verdere professionalisering
-geografische hiaten op het vlak van deponering

Wat?

- Erkende depots zijn gelijkwaardige partners, momenteel gecoördineerd door agentschap Onroerend Erfgoed
- Platform om hete hangijzers binnen deponeringsproces aan te pakken en afgestemd advies voor onroerenderfgoeddepots
- Operationeel netwerk binnen termijn van 3 jaar
- Netwerk in afstemming met Cultureel Erfgoed

Hoe?

- Ondersteunen en adviseren
 - coaching voor nieuwe depots en depots die een erkenning voorbereiden
 - kennis delen en expertise uitwisselen
 - afgestemd advies m.b.t. deponeringsproces van onroerend erfgoed
 - afstemming met andere netwerken, zoals cultureel erfgoed, provinciale netwerken, religieus erfgoed, ...

- Vereenvoudigen en stroomlijnen van deponeringsproces
 - afstemming depotprofielen (minder versnippering en betere spreiding)
 - administratieve vereenvoudiging van deponering
 - richtlijnen selectiecriteria ontwikkelen
- Sensibiliseren en communiceren
 - informeren van erfgoedsector:
 - °brochure voor eigenaars
 - °infosessies voor bedrijven
 - °verpakkingsvereisten bundelen

Nog een gouden raad:

Contacteer voor de start van het onderzoek het depot!

Zo weet je:

- of je daar terecht kan
- welk verpakkingsmateriaal je moet gebruiken
- je hulp kan inroepen bij dringende conservatieproblemen op het terrein

Vragen?

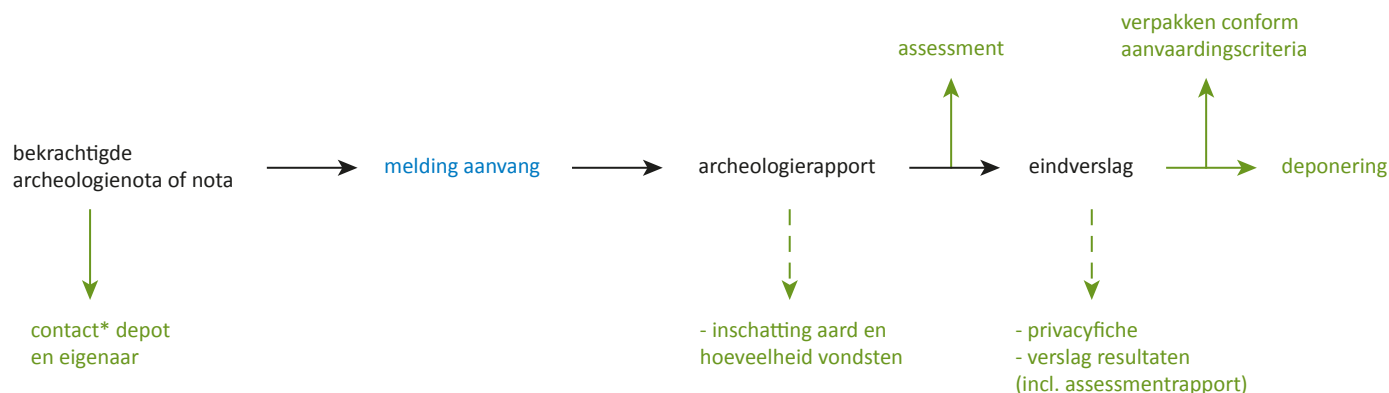
Een stroomschema voor deponering binnen het archeologisch onderzoek

Op 1 januari 2016 is het archeologieluik van het Onroerenderfgoeddecreet in werking getreden. De nieuwe regelgeving heeft zijn weerslag op de deponering van archeologische ensembles binnen het archeologietraject. Een archeologisch ensemble omvat het geheel aan vondsten, stalen, rapportering en onderzoeksdocumenten van een archeologisch onderzoek. Zakelijkrechthouders en gebruikers van een archeologisch ensemble moeten dit in één geheel bewaren, in goede staat behouden en beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek (Artikel 5.2.1 van het Onroerenderfgoeddecreet). Zakelijkrechthouders kunnen aan deze verplichtingen voldoen door een ensemble over te dragen aan een erkend onroerenderfgoeddepot (Artikel 5.2.2 van het Onroerenderfgoeddecreet), anders blijft de verantwoordelijkheid voor het ensemble bij de eigenaar.

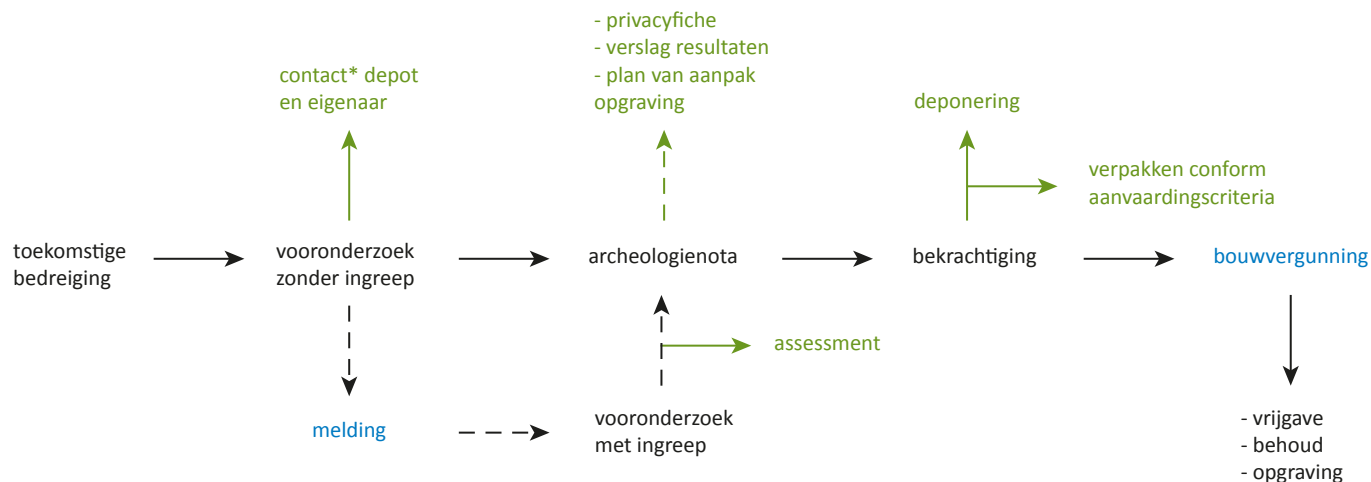
Deze stroomschema's helpen je de juiste stappen te zetten om een archeologisch ensemble correct van het terrein naar een onroerenderfgoeddepot te krijgen. Gebaseerd op het archeologietraject in de Code Goede Praktijk geven deze schema's de plaatsen aan waar er rekening gehouden moet worden met deponering (weergegeven in het groen). Bij de archeologienota, nota, het archeologierapport en het eindverslag worden de aspecten met betrekking tot deponering uitgelicht (weergegeven met groene stippellijn). De verschillende stappen van het deponeringsproces en hun plaats binnen het archeologietraject worden bepaald door het type archeologisch vooronderzoek of opgraving. Er zijn twee schema's opgesteld voor vooronderzoek (zonder/met ingreep in de bodem) en eentje voor archeologische opgravingen bij vergunningsplichtige ingrepen in de bodem. De weergegeven schema's geven geen informatie over verpakking of aanlevering (Hoofdstuk 31 van de Code Goede Praktijk) en zijn niet geldig voor onderzoek vanuit een wetenschappelijke vraagstelling.

Meer informatie over de regelgeving omtrent deponering en onroerenderfgoeddepots vind je op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed, <https://www.onroerenderfgoed.be/>. Voor informatie over onroerenderfgoeddepots en hun werking kan je terecht op www.depotwijzer.be.

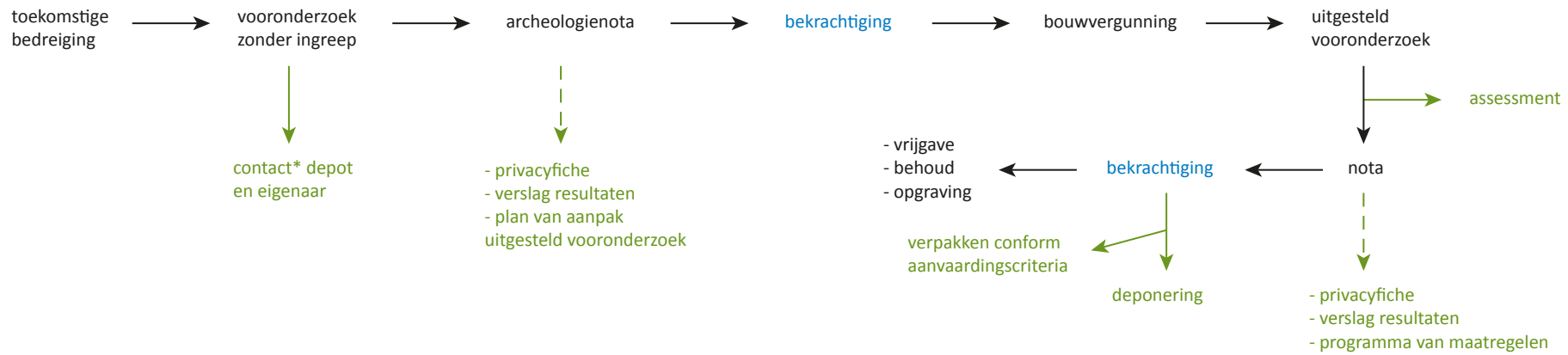
Archeologische opgraving bij vergunningsplichtige ingrepen in de bodem

Vooronderzoek zonder en mét ingreep

Uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Deze brochure werd samengesteld door het Vlaams depotnetwerk.

Dit netwerk verenigt alle erkende onroerenderfgoeddepots en staat voor de optimalisatie van het deponeringsproces voor onroerend erfgoed.

Voor meer informatie over het Vlaams depotnetwerk kan je terecht op:

www.onroerenderfgoed.be

Ons beleidsveld staat niet stil, onze regelgeving evolueert. Het agentschap Onroerend Erfgoed kan niet garanderen dat de informatie uit deze folder actueel is op het moment dat je het leest. Kijk voor de meest actuele informatie altijd op onze website www.onroerenderfgoed.be

Een archeologische opgraving op je eigendom.

Wat met de vondsten en onderzoeksgegevens?

Vond er een archeologische opgraving plaats op een terrein dat je eigendom is? Als eigenaar van de grond ben je ook eigenaar van de vondsten en de opgravingsgegevens die het resultaat zijn van de opgraving. Deze folder maakt je wegwijs in de verplichtingen die daaraan vasthangen.

Wat moet je weten?

Het geheel van vondsten en administratie dat voortvloeit uit een archeologische opgraving wordt een **archeologisch ensemble** genoemd. Zo'n archeologisch ensemble heeft een erfgoedwaarde. Dat wil zeggen dat het iets bijdraagt aan onze kennis over het verleden en daarom als waardevol wordt beschouwd.

Als eigenaar ben je wettelijk **verplicht** om dit ensemble als een geheel te bewaren, in goede staat te houden en ter beschikking te stellen voor wetenschappelijk onderzoek (**artikel 5.2.1.** van het Onroerenderfgoeddecreet). Als je ervoor kiest om zelf zorg te dragen voor een ensemble, moet je in de eerste plaats over een geschikte ruimte beschikken waar je het ensemble veilig kunt bewaren. Bovendien moeten de vondsten zo verpakt worden dat hun toestand stabiel blijft. Uitgebreide informatie over het correct verpakken van archeologische materialen, vind je op www.depotwijzer.be en in de publicatie '**Inpakken, een kunst**' die je gratis kunt raadplegen.

De bewaarplaats van een archeologisch ensemble moet steeds bekend zijn, daarom ben je **verplicht** om elke verplaatsing van de bewaarplaats te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Ook moet een ensemble raadpleegbaar blijven voor onderzoek.

Je kan er echter voor kiezen om je ensemble te deponeren in een erkend onroerenderfgoeddepot. Op die manier draag je de verantwoordelijkheid en wettelijke zorgplichten voor het ensemble over aan het depot.

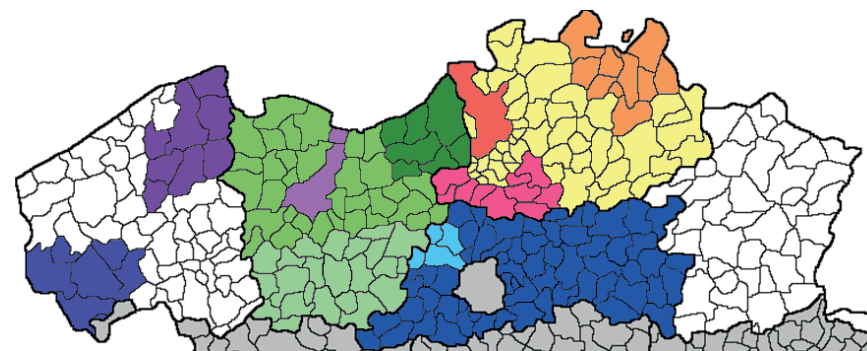

Waar kan je terecht?

Een erkend onroerendergoeddepot is gespecialiseerd in de opslag en conservatie van onder meer archeologische materialen. Momenteel zijn er 13 erkende onroerendergoeddepots verspreid over Vlaanderen waar je met je archeologisch ensemble terecht kunt. Afhankelijk van het type depot wordt het eigendom overgedragen of nemen zij het materiaal in beheer. Meer informatie over de verschillende soorten depots en hun aanvaardingsvoorwaarden kan je vinden op www.depotwijzer.be.

Naast erkende onroerendergoeddepots zijn er ook niet-erkende depots die archeologisch vondstmateriaal of onderdelen van onroerend erfgoed beheren. Vaak behoren ze tot een bredere organisatie, zoals een museum of een (inter)gemeentelijke dienst. Ook bij deze depots kan je met je archeologisch materiaal terecht. Het verschil met erkende depots zit in de overdracht van verantwoordelijkheid. Bij niet-erkende depots blijft de verantwoordelijkheid voor het archeologisch ensemble bij de eigenaar tenzij het eigendom wordt overgedragen aan het depot.

Op de volgende kaart kan je het werkingsgebied van de huidige erkende depots bekijken. Het werkingsgebied van het depot van het agentschap Onroerend Erfgoed omvat heel Vlaanderen en is daarom niet in kleur weergegeven. Voor het depotprofiel en de gedetailleerde aanvaardingsvoorwaarden contacteer je best het desbetreffende depot.

- Onroerendergoeddepot de Pakhuizen, Raakvlak, stad Brugge
Contact: Depakhuisen@brugge.be
- Onroerendergoeddepot van het Provinciaal Erfgoedcentrum Ename (enkel voor openbare besturen)
Contact: erfgoeddepot@oost-vlaanderen.be
- Onroerendergoeddepot de Zwarte Doos, stad Gent
Contact: stadsarcheologie@stad.gent
- Onroerendergoeddepot Waasland, Erfpunt, Sint-Niklaas
Contact: collectiebeheer@erfpunt.be
- SOLVA Archeologisch Depot, Erembodegem (enkel voor aangesloten leden)
Contact: bart.cherrette@so-lva.be
Archeodepot PAM Velzeke
Contact: Archeodepot@oost-vlaanderen.be
- Onroerendergoeddepot stad Antwerpen
Contact: jerry.driesen@stad.antwerpen.be
- Provinciaal Archeologisch Depot Antwerpen, Antwerpen
Contact: ignace.bourgeois@provincieantwerpen.be
- Erfgoeddepot Noorderkempen, Turnhout
Contact: erfgoeddepot@turnhout.be
- Onroerendergoeddepot Mechelen
Contact: archeologie@mechelen.be
- Onroerendergoeddepot Vlaams-Brabant, Asse
Contact: erfgoeddepot@vlaamsbrabant.be
- Onroerendergoeddepot Agilas, Asse
Contact: kristine.magerman@agilas.be
- Onroerendergoeddepot agentschap Onroerend Erfgoed, Zellik
Contact: depot@onroerendergoed.be
- Regionaal Erfgoeddepot Potyze, Ieper
Contact: joline.depaepe@co7.be

Verpakkingsinformatie Erkende Onroerenderfgoeddepots

Provinciaal Archeologisch Depot Antwerpen (PAD)

Hoofdverpakking:

Polypropyleen archiefdozen type PHIBOX PRO32

-195*320*135 mm binnen en 210*365*140 mm buiten

-270*370*270 mm binnen en 280*390*280 mm buiten

Euronormbakken

-390*590*420 mm buiten

Metaal:

Curver Grand Chef

Bulk:

Ronde en rechthoekige plastic emmers 3L, 10L

Archiefdozen worden gratis ter beschikking gesteld voor de overdracht van archeologisch materiaal.

Onroerenderfgoeddepot Vlaams-Brabant

Hoofdverpakking:

Euronormbakken

-400*300*120 mm

-400*300*165 mm

-400*300*215 mm

-400*600*215 mm

Metaal:

Curver grand chef

-0,5L, 2,4L, 7L

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 7L

Archeodepot PAM Velzeke, Oost-Vlaanderen

Hoofdverpakking:

Euronormbakken (Plastibac)

-400*300*170 mm

-600*400*170 mm

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 3L, 10L

Alle dozen zijn af te nemen aan inkoopprijs via het groepsaanbod van de provincie Oost-Vlaanderen. Zelf aankopen mag, maar van zelfde type en merk.

Onroerenderfgoeddepot PEC Ename

Hoofdverpakking:

Euronormbakken (Plastibac)

-400*300*170 mm (standaard)

-400*300*320 mm

-600*400*170 mm (bouw materiaal)

-600*400*320 mm (skeletten)

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 3L, 10L

Alle dozen zijn af te nemen aan inkoop prijs via het groepsaanbod van de provincie Oost-Vlaanderen. Zelf aankopen mag, maar van zelfde type en merk.

Onroerenderfgoeddepot de Zwarte Doos, Stad Gent

Hoofdverpakking:

Kartonnen dozen, dubbele golf, zweedse bodem
-400*300*300 mm

-

Euronormbakken
-400*300*120 mm,
-400*300*220 mm
-400*300*270 mm

Metaal:

Curver grand chef
-300 x 200 x 125 mm

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 3L, 10L (hk plastics)

Kartonnen dozen en emmers kunnen aangekocht worden bij het depot. Zelf aankopen mag, maar van zelfde type en merk.

Onroerenderfgoeddepot de Pakhuizen, Brugge

Hoofdverpakking:

Bruine kartonnen dozen (standaard)
-450*290*180 mm

Euronormbakken
-600*300 mm
-600*400 mm

Metaal:

Curver grand chef
Clip & close
Stewart boxes

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 5L, 10L

Kartonnen dozen kunnen aangekocht worden bij het depot.

SOLVA Archeologisch Depot

Hoofdverpakking:

Kunststof RAKO-bakken met haakdeksel en dichte greep
-binnen 558*358*166 mm, buiten 600*400*170 mm

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

Ronde plastic emmers 3L, 10L

Onroerenderfgoeddepot Noorderkempen, Turnhout

Hoofdverpakking:

euronormbakken

-400*600*170 mm

-400*600*320 mm

-300*400*170 mm

-300*400*320 mm

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 3L

Onroerenderfgoeddepot Waasland, Erfpunt

Hoofdverpakking:

bruine kartonnen dozen

-300*200*90 mm

-300*200*180 mm

-300*410*360 mm

euronormbakken

-600*400 mm, versch. hoogtes

-400*300 mm, versch. hoogtes

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 3L, 10L

Verpakking kan aangekocht worden tegen kostprijs, vermeerderd met 10% administratieve overhead.

Onroerenderfgoeddepot Stad Antwerpen

Hoofdverpakking:

euronormbakken (merk Auer)

-400*300*285 mm

-563*183*150 mm

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

rechthoekige plastic emmers 10L

Onroerenderfgoeddepot Mechelen

Hoofdverpakking:

Amerikaanse bodem-dekseldoos in dubbelgolfkarton
-binnen 552*352*152 mm, buiten 571*371*156 mm

euronormbakken
-600*400*335 mm

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

Rechthoekige plastic emmers 6L

Onroerenderfgoeddepot Agilas

Hoofdverpakking:

Allibert, Volcano

-400*300*230 mm met deksel (= standaarddoos)

-590*390*300 mm met deksel

Allibert, Crownest

-360*210*150 mm met deksel

-430*360*150 mm met deksel

Metaal:

Curver grand chef, Thermos, Rotho en Tontarelli

Bulk:

ronde plastic emmers 10L

Alle dozen zijn af te nemen aan inkoopprijs.
Zelf aankopen mag, maar van zelfde type en merk.

Depot agentschap Onroerend Erfgoed

Hoofdverpakking:

kartonnen dozen

-600*400*135 mm

-600*400*170 mm

-600*400*255 mm

euronormbakken

-600*400*135 mm

-600*400*180 mm

Metaal:

Curver grand chef

Bulk:

ronde en rechthoekige plastic emmers 1L, 5L, 10L